

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**DOKTORA
TEZİ**

**TÜRKİYE'DE VE KIRGIZİSTAN'DA OKUL
YÖNETİCİLERİ İLE ÖĞRETMENLER ARASINDA
İLETİŞİM SORUNLARI: KARMA DESEN**

ZHYLDYZ AKUNOVA

**EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
DOKTORA PROGRAMI**

ANTALYA, 2025

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
DOKTORA PROGRAMI

**TÜRKİYE’DE VE KIRGIZİSTAN’DA OKUL YÖNETİCİLERİ İLE
ÖĞRETMENLER ARASINDA İLETİŞİM SORUNLARI: KARMA
DESEN**

DOKTORA TEZİ

Zhyldyz AKUNOVA

Danışman: Prof. Dr. Süleyman KARATAŞ

Antalya, 2025

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Zhyldyz AKUNOVA'nın bu çalışması 21.07.2025 tarihinde jürimiz tarafından **Eğitim Bilimleri** Ana Bilim Dalı **Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi** Doktora Programında **Doktora Tezi** olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir.

İMZA

Başkan: Prof. Dr. Engin KARADAĞ

(Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimler Bölümü)

.....

Üye: Prof. Dr. Nazım ÇOĞALTAY

(Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimler Bölümü)

.....

Üye: Prof. Dr. İlhan GÜNBAYI

(Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimler Bölümü)

.....

Üye: Doç. Dr. Gökhan DEMİRHAN

(Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimler Bölümü).

.....

Üye (Danışman): Prof. Dr. Süleyman KARATAŞ

Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

.....

DOKTORA TEZİNİN ADI: Türkiye’de ve Kırgızistan’da Okul Yöneticileri ile Öğretmenler Arasında İletişim Sorunları: Karma Desen

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU

Enstitü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezim olarak sunduğum “Türkiye’de ve Kırgızistan’da Okul Yöneticileri ile Öğretmenler Arasında İletişim Sorunları: Karma Desen” adlı bu çalışmayı bilimsel, ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Zhyldyz AKUNOVA

ÖZET

TÜRKİYE'DE VE KIRGIZİSTAN'DA OKUL YÖNETİCİLERİ İLE ÖĞRETMENLER ARASINDA İLETİŞİM SORUNLARI: KARMA DESEN

Akunova, Zhyldyz

Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Süleyman KARATAŞ

Temmuz 2025, 65 sayfa

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de ve Kırgızistan’daki okul yöneticiler ile öğretmenler arasında iletişim sorunları ortaya koymak ve iki ülke örneği üzerinden karşılaştırma yapmaktır. Çalışmamızda keşfedeci karma yöntemi bütüncül çoklu durum deseni seçtik. Çalışma üç aşamadan oluşmaktadır. Çalışmanın birinci aşamasında yarı-yapılandırılmış görüşme ile veri toplandı ve nitel veriler araştırmanın ana aracıydı. Çünkü sorunun yaşanan duruma odaklanarak hermonetik şekilde anlamaya çalıştık. Böylece, okul yönetim ile öğretmenler arasındaki iletişimi daha net vermeye çalıştık. Sonraki aşamada nitel verilerden yola çıkarak nicel anket geliştirilmiştir ve aynı okulda uygulanmıştır. Sonraki aşamada hem nitel hem nicel yöntemle toplanan bilgileri bir araya getirerek analizi yapıldı. Analiz sırasında farklı yöntemlerle toplanan veriler karşılaştırılarak nitel ve nicel verilerin ilişkilerini ortaya koymaya çalıştık. Üçüncü aşamada bir araya getirilen verilerinin analizlerinin yorumunu gerçekleştirdik. Belirtmemiz gerekir ki Türkiye’de ve Kırgızistan’da topladığımız veriler sonucu yaptığımız yorumlar evrene genelleme yapılmamaktadır. Araştırmamızın son adımında analitik genelleme anlamında hem nicel hem nitel boyutunu tartıştık.

Araştırmanın evrenini Türkiye’de Antalya ilinde merkez konumlu ilkokul, ortaokul ve lisede görev yapan müdür, müdür yardımcıları ve öğretmenler, Kırgızistan’da ise Issıkgöl ilinde ilkokul, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu ise kolay ulaşılabilir Nitel durum örnekleme ile seçilecek olan Türkiye’den 10 öğretmeni ve Kırgızistan’dan da ulaşılabilir Nitel durum örnekleme ile seçilecek olan 10 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmaya Nicel örneklemesini ise Türkiye’de 30 öğretmen, Kırgızistan’da da 30 öğretmen katılmıştır. Ayrıca Nicel veriler Nitel verilerin toplandığı okullarda toplanmıştır.

Sonuç okul yönetimi ile öğretmenler arasında iletişim sorunu üzerine iki ülkede yapılan hem nitel hem nicel araştırmamızın sonuçlarının analizine göre genel olarak hem

Kırgızistan'da hem Türkiye'de iletişim sorunları aynı olsa da öğretmenlerin bu soruna yaklaşımı farklı olduğunu tespit ettik. Bunun en büyük nedeni sosyal kültürel farklılık, eğitim sistemi, fiziksel donanım olduğunu söyleyebiliriz. Araştırma sırasında yapılan gözlemlerimizden istinaden, Türkiye'de çalışma saatleri Kırgızistan'a göre daha az ve öğretmenlerin dersleri dışında fazla mesai yapmadıkları için daha rahat ve iletişime açık bulduk. Kırgızistan'da çalışan öğretmenlerin ise Türkiye'ye çalışan öğretmenlere göre daha çok resmi iletişim kullandıkları ve kendi aralarında da resmi iletişimin güçlü olduğu tespit edilmişti.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Öğretmen, Okul Yönetimi, Eğitim Sorunları

ABSTRACT

COMMUNICATION PROBLEMS BETWEEN SCHOOL ADMINISTRATORS AND TEACHERS IN TURKEY AND KYRGYZSTAN: A MIXED METHODS DESIGN

Akunova, Zhyldyz

Ph.D. Thesis, Department of Educational Sciences

Supervisor: Prof. Dr. Süleyman KARATAŞ

July 2025, 65 pages

The aim of this research is to Decipher the communication problems between school administrators and teachers in Turkey and Kyrgyzstan and to make a comparison based on the two countries' samples. In our study, we chose the exploratory karma method as a holistic multi-state pattern. The study consists of three stages. This research aims to decipher the communication problems between school administrators and teachers in Turkey and Kyrgyzstan, and to make a comparison based on the two countries' samples. In our study, we chose the exploratory karma method as a holistic multi-state pattern. The study consists of three stages. In the first stage of the study, data were collected through semi-structured interviews, and qualitative data were the primary tool of the research. Because we tried to understand the problem in a hermeneutic way by focusing on the situation experienced. Thus, we tried to decipher the communication between the school administration and the teachers. In the next stage, a quantitative survey was developed based on the qualitative data and applied in the same school. In the next stage, the information collected by both qualitative and quantitative methods was brought together and analyzed. The next stage, a quantitative survey, was developed based on the qualitative data and applied in the same school. In the next stage, the information collected by both qualitative and quantitative methods was brought together and analyzed. We tried to reveal the relations of qualitative and quantitative data by comparing the data collected by different methods during the analysis. In the third stage, we deciphered the analysis of the data collected. It should be noted that the comments we make because of the data we have collected in Turkey and Kyrgyzstan are not generalized to the universe. In the last step of our research, we discussed both the quantitative and qualitative dimensions in terms of analytical generalization.

The universe of the research was composed of principals, assistant principals and teachers working in primary, secondary and high schools located in the central province of

Antalya in Turkey, and teachers working in primary, secondary and high schools in the province of Issykgor in Kyrgyzstan. The universe of the research was composed of principals, assistant principals and teachers working in primary, secondary and high schools located in the central province of Antalya in Turkey, and teachers working in primary, secondary and higher universe of the research was composed of principals, assistant principals and teachers working in primary, secondary and high schools located in the central province of Antalya in Turkey, and teachers working in primary, secondary and high schools in the province of Issykgor in Kyrgyzstan. The study group of the study consisted of 10 teachers from Turkey, who were selected by easily accessible Qualitative situation sampling, and 10 teachers from Kyrgyzstan, who were selected by accessible Qualitative situation sampling. 30 teachers in Turkey and 30 teachers in Kyrgyzstan participated in the quantitative sampling of the research. Additionally, quantitative data was collected in the same schools where qualitative data was collected.

As a result, based on the analysis of the results of our both qualitative and quantitative research conducted in two countries on the communication problem between school management and teachers, we found that although the communication problems are the same in both Kyrgyzstan and Turkey, the approach of teachers to this problem is different a result, based on the analysis of the results of our both qualitative and quantitative research conducted in two countries on the communication problem between school management and teachers, we found that although the communication problems are the same in both Kyrgyzstan and Turkey, the approach of teachers to this problem is different. We can say that the biggest reasons for this are social and cultural differences, the educational system, and physical equipment. Based on our observations during the research, we found that working hours in Turkey are less than in Kyrgyzstan and that teachers are more relaxed and open to communication because they do not work overtime outside of their lessons' on our observations during the research, we found that working hours in Turkey are less than in Kyrgyzstan and that teachers are more relaxed and open to communication be.

Keywords: *Communication, Teacher, School Management, Educational Problems*

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ	xii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Problem Cümlesi.....	4
1.4.1. Nitel Problem Cümlesi	4
1.4.2. Nitel Alt Problem	4
1.4.3. Nicel Problem Cümlesi.....	5
1.4.4. Nicel Alt Problem.....	5
1.5. Sayılar (Varsayımlar).....	5
1.6. Tanımlar	5

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. İletişim Kavramı ve Tanımı	6
2.2. İletişim Türleri	7
2.2.1. Örgütsel İletişim	8
2.2.2. Formal İletişim	8
2.2.3. İnfomal İletişim	8
2.3. Simge Biçimi Açısından İletişim	9
2.3.1. Sözsüz İletişim.....	9
2.3.2. Sözlü İletişim.....	10
2.3.3. Yazılı İletişim	11
2.3.4. Görsel İletişim	11
2.4. Eğitim Politikası.....	12

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1.	Araştırmanın Felsefesi	14
3.2.	Araştırmanın Modeli	14
3.3.	Nicel ve Nitel Evren ve Örneklem.....	15
3.4.	Verilerin Toplanması	15
3.4.1.	Aşama I: Nitel Verilerin Toplanması	15
3.4.2.	Aşama II: Nicel Verilerin Toplanması	15
3.5.	Verilerin Analizi	16
3.5.1.	Aşama I: Nitel Verilerin Analizi	16
3.5.2.	Aşama II: Nicel Verilerin Analizi	16
3.6.	Nicel ve Nitel Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliliği	16
3.7.	Nicel ve Nitel Araştırmada İzlenecek Etik Prosedürler	18

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1.	Nitel Analize İlişkin Bulgular	19
4.1.1.	Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	19
4.1.2.	Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	19
4.1.3.	Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	25
4.1.4.	Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	25
4.2.	Nicel Analizine İlişkin Bulgular	31
4.2.1.	Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	31
4.2.2.	Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	31
4.2.3.	Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	32
4.2.4.	Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	33
4.2.5.	Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	34
4.2.6.	Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	34
4.2.7.	Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	35
4.2.8.	Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	35
4.2.9.	Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	36
4.2.10.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	37
4.2.11.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	37

4.2.12.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	38
4.2.13.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	39
4.2.14.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	40
4.2.15.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	40
4.2.16.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	41
4.2.17.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	42
4.2.18.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	42
4.2.19.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	43
4.2.20.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	43
4.2.21.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	44
4.2.22.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	44
4.2.23.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	45
4.2.24.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	46
4.2.25.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	46
4.2.26.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	47
4.2.27.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	47
4.2.28.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	48
4.2.29.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	48
4.2.30.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	49
4.2.31.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	49
4.2.32.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	50
4.2.33.	Alt Probleme İlişkin Bulgular	51

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.	Sonuç ve Tartışma.....	52
5.2.	Öneriler	55

KAYNAKÇA.....	57
----------------------	-----------

EKLER	59
--------------------	-----------

Ek-1 Nitel Veri Toplama Aracı	59
EK-2 Katılımcı İzni Formu.....	61
EK-3 Nicel Veri Toplama Aracı	62

ÖZGEÇMİŞ	63
İNTİHAL RAPORU	64
BİLDİRİM.....	65

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin branşı ve deneyimi ile ilgili veriler.	19
Tablo 4.2. Kırgızistan’daki Okul Yöneticiler ile Öğretmenler Arasında İletişim Genel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	20
Tablo 4.3. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin branşı ve deneyimi.....	25
Tablo 4.4. Türkiye’de görev yapan Okul Yöneticiler ile Öğretmenler Arasında İletişim Genel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	26
Tablo 4.5. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımları.	31
Tablo 4.6. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımları.	31
Tablo 4.7. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımları	32
Tablo 4.8. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımları.	33
Tablo 4.9. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin toplam deneyimine göre dağılımları.....	33
Tablo 4.10. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin branşa göre dağılımları.....	34
Tablo 4.11. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “yönetici ve öğretmenler sorunlarını karşılıklı olarak paylaşırlar” ifadesiyle ilgili veriler.....	34
Tablo 4.12. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “yönetici ve öğretmenler sorunlarını karşılıklı olarak paylaşırlar” ilgili veriler.	35
Tablo 4.13. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “okul yönetici ve öğretmen ilişkisinde statü farkı yoktur” ilgili veriler.....	35
Tablo 4.14. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “okul yönetici ve öğretmen ilişkisinde statü farkı yoktur” ilgili veriler.....	36
Tablo 4.15. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler arasında gruplaşma yoktur” ilgili veriler.	37
Tablo 4.16. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler arasında gruplaşma yoktur” ilgili veriler.	37
Tablo 4.17. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “okulda öğretmen sayısı yüksek olması iletişimi etkilemiyor” ilgili veriler.....	38
Tablo 4.18. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “okulda öğretmen sayısı yüksek olması iletişimi etkilemiyor” ilgili veriler.....	39
Tablo 4.19. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenlerin mesai dışında okul sorunlarıyla ilgilenmesi iletişimi olumsuz etkilemekte” ilgili veriler.	40

Tablo 4.20. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenlerin mesai dışında okul sorunlarıyla ilgilenmesi iletişimi olumsuz etkilemekte” ilgili veriler.	40
Tablo 4.21. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler okul dışında özel günlerde sık sık toplanır” ilgili veriler.....	41
Tablo 4.22. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler okul dışında özel günlerde sık sık toplanır” ilgili veriler.....	42
Tablo 4.23. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenlerin düzenlediği okul dışı buluşmalara okul yönetimi de katılır” ilgili veriler.	42
Tablo 4.24. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenlerin düzenlediği okul dışı buluşmalara okul yönetimi de katılır” ilgili veriler.	43
Tablo 4.25. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler özel sebepten dolayı okula gelemediği zaman okul yöneticisini direk arayıp durumu izah edebilir” ilgili veriler. ..	43
Tablo 4.26. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler özel sebepten dolayı okula gelemediği zaman okul yöneticisini direk arayıp durumu izah edebilir” ilgili veriler.....	44
Tablo 4.27. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenlerin ve yöneticilerin bulunduğu bir WhatsApp grubumuz var” ilgili veriler.	44
Tablo 4.28. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenlerin ve yöneticilerin bulunduğu bir WhatsApp grubumuz var” ilgili veriler.....	45
Tablo 4.29. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “Sadece öğretmenlerin bulunduğu WhatsApp grubumuz var” ilgili veriler.	46
Tablo 4.30. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “Sadece öğretmenlerin bulunduğu WhatsApp grubumuz var” ilgili veriler.	46
Tablo 4.31. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler ve yöneticiler arasındaki iletişimde kültürel ve sosyal etkenler engel değildir” ilgili veriler.	47
Tablo 4.32. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler ve yöneticiler arasındaki iletişimde kültürel ve sosyal etkenler engel değildir” ilgili veriler.	47
Tablo 4.33. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “Öğretmenler arasında yatay iletişimde herhangi bir sorun yoktur” ilgili veriler.....	48
Tablo 4.34. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “Öğretmenler arasında yatay iletişimde herhangi bir sorun yoktur” ilgili veriler.....	48
Tablo 4.35. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler arasında dikey iletişimde herhangi bir sorun yoktur” ilgili veriler.....	49

Tablo 4.36. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler arasında dikey iletişimde herhangi bir sorun yoktur” ilgili veriler.....	49
Tablo 4.37. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “okul ortamında öğretmenler fikirlerini serbestçe belirtebilir” ilgili veriler.....	50
Tablo 4.38. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “okul ortamında öğretmenler fikirlerini serbestçe belirtebilir” ilgili veriler.....	51

BÖLÜM I

GİRİŞ

Anlamları ortak kılma olarak ifade edilen iletişim, Latince “communicare” fiilinden gelmektedir (Can’dan aktaran Çağlar vd., 2005). İletişim fikirlerin, bilgilerin, duygu ve düşüncelerin başka bir kişiye aktarılmasıdır. İletişim ve etkileşim bir bütün oluşturuyor bu nedenle iletişimin olduğu her yerde etkileşim, etkileşimin olduğu yerde de iletişimin olması beklenir. Etkileşim içerisinde olunan canlılar da nesneler de iletişimin dünyasına girerler (Baltaş, 1992). İnsanlar ise karşılıklı iletişim içinde olarak bilgiyi üretirler, aktarırlar ve yorumlarlar. Bu sebeple insanların doğasında olan başkalarını anlama ve kendini anlatma isteği, bireyleri iletişim kurmaya itmiştir (Cüceloğlu, 2013).

İletişim süreci; insan davranışlarını değiştirmek, örgütte bir haberleşme ağı kurmak, kişiler ve gruplar arası ilişkileri geliştirmek, görevleri gerçekleştirmek ve etkili bir koordinasyon sağlamak amacıyla kullanılır (Bursalıoğlu, 1994, s. 114). İletişim karar verme, planlama, örgütlenme, etkileme, denetim olmak üzere yönetim süreçlerinin etkili olmasında oldukça önemli bir yere sahiptir (Çağlar vd., 2005). Eğitim örgütlerinde iletişim, ortak eğitimsel hedeflerin gerçekleştirilmesi için insanlar organize ve koordine etme sürecinde oldukça etkilidir. Okul gibi karmaşık kurumların amacı, sosyal hedefleri davranışa dönüştürmektedir. Dolayısıyla, okul genelinde etkili bir iletişim ağı kurmak yöneticinin ilk ve en önemli görevidir (Hoy ve Miskel’den aktaran Çağlar vd, 2005). Eğitim kurumunda bir yöneticinin önceliği olan iletişimin işlevleri aşağıdaki gibidir (Başaran, 2000, s. 127-128).

- İletişim, bilgi taşır: Bilgi, okul için hem girdi hem de çıktı olma özelliği taşımaktadır. Okul, eğitim hizmetini yerine getirme sürecinde bilgiyi kullanır ve bu hizmeti iletişim ile gerçekleştirir.
- İletişim, ilişkilere aracılık eder: Okul genelinde iş görenlerin ve diğer paydaşların aralarındaki ilişkileri sağlayan ortak anlamlar iletişim yoluyla taşınır.
- Etkileşime aracılık eder: Yönetimsel ve eğitsel iletişim, etkileşim amacı taşır ve bu etkileşimler iletişim süreciyle oluşur.
- İletişim, kararları taşır: Okulun amaçlarının gerçekleştirmesini engelleyen sorunların çözülmesi için verilen kararların zamanında yerine ulaşması iletişim süreci ile sağlanır.
- İletişim, buyrukları taşır: Okulun amaçlarının gerçekleştirmesine, görevlerin ve işlerin yapılmasına yönelik buyruklar iletişim yoluyla taşınır.

- İletişim Dönütleri taşır: Eğitim sonunda ortaya çıkan dönütlerden iletişim yoluyla haberdar olunur.
- İletişim, öğrenen okulun öğrenme aracıdır: İletişim, okulun bilişim sistemine gerekli her tür bilgiyi taşır.

Bu iletişim işlevlerinden yola çıkarak örgütün işleyişine ilişkin bilgiler dikey yatay ve diyagonal olarak örgütün tüm birimlerine, zamanında ve çarpıtılmadan ulaştırılabilir şekilde bir iletişim sistemi kurmalı diyebiliriz. Örgütle çevre arasında da sağlıklı bir iletişim sistemine gerek vardır. Örgütün çevreye ve çevreden de örgüte aktarılması gereken bilgi ve enformasyonun sürekli olarak, değişikliğe uğramadan ve belli noktalarda engellenmeden, akışının sağlanması, örgütün işlevini etkili bir biçimde yerine getirmesi için zorunludur (Aydın, 2014, s. 144).

İletişimi yönetim açısından değerlendirdiğimizde, iletişim bir etkileme aracıdır ancak bu aracı yersiz kullanan yönetici, iletişimin amacını zayıflatmış olur. Ziyaretçi ve astlarını görmeden önce bekleten yönetici, onu gücü ve önemi ile etkilemek niyetindedir. Bazı yöneticiler zamanın diliyle konuşmayı seçer ve çalışma saatinin bitimine 5-10 dakika kala verilen bir randevu, küçümseme ya da hakaret içerir. Yine ziyaretçiler ya da astları ile makam masasında konuşarak onları mesafe diliyle üstünlük sağlamak istemekte. Oysaki onları odasının bir köşesindeki küçük masada kabul ederek arayı küçülten yönetici, daha olumlu bir etki yaratmış olur (Bursalıoğlu'dan aktaran Balyer., 2017, s. 99).

Araştırmamızda, iki ülkedeki okul yöneticileri ile öğretmenler arasındaki ilişki sorunları ortaya koyarak aynı zamanda bu konuda eğitim sistemi sorunlarına da değindik. Çünkü iki ülkenin eğitim sistemindeki farklılıkların en önemlisi yönetim ve denetimdir. Örneğin, Kırgızistan okullarında, okul müdürlerin öğretimleri işe alma ve işten çıkarma gibi etkileri vardır. Türkiye'de ise MEB tarafından öğretmen ataması gerçekleşmektedir. Bu durum yönetici ve öğretmen ilişkisini çok etkilemektedir. Böylelikle, iki eğitim sistemin olumlu ve olumsuz taraflarını da ortaya koyduk.

1.1. Problem Durumu

Evrensel eğitim sistemin önemli sorunların biri eğitim kurumlarındaki iletişim yetersizliği ya da yanlış iletişimidir. Çünkü bir okul yöneticisi ile öğretmenler arasında iletişim ne kadar iyi olursa, okul içerisinde görülen sorunların çözümü de o kadar hızlı ve kalıcı olur.

Okullardaki yönetici ile öğretmenler arasındaki iletişim de ülkedeki eğitim sistemine, sosyal-kültürel değerlere göre farklılık gösterebilir.

Türkiye eğitim sisteminde okul yöneticileri ve öğretmenler Milli Eğitim tarafından görevlendirilir ve atama yapılır. Genel olarak baktığımızda Türkiye’de öğretmenlik mesleğine atanmak için KPSS hazırlanmak, atandıktan sonra doğu görevini tamamlamak ve oldukça bürokrasi bir süreçten geçmek gibi aşamalar okul yönetim ile olan ilişkisini ve iletişimini etkilemekte. Aynı zamanda okul yöneticilerin aynı tükenmişlik sendromu öğretmenlerle olan iletişimi etkilemekte. Özellikle eğitim sistemindeki öğretmen ve okul yöneticisi tayin sorunu her iki tarafın da en büyük sorunudur. Çünkü zorunlu tayinler hem okul yöneticilerin hem öğretmenlerin farklı sosyal-kültürel ortamdan farklı bir ortama ve düzene alışmasına zorlamakta. Sürekli değişen mevzuatlar okul yönetimi ile öğretmenlerin iletişimini etkilediğini vurgulayabiliriz. Bir diğer sorunların biri iletişimde algılanan riskin yüksek olması öğretmenlerin okul gelişim süreçlerine daha az katılımlarını sağlamaktadır. Böylece, öğretmenlerin okul kararlarına ses kalmayı tercih etmektedir.

Kırgızistan’da eğitim-öğretim kurumları diğer kurumlar gibi merkeziyetçi, oldukça bürokratik ve otoriter bir yönetim anlayışı hâkimiyeti altındadır. Okullar okul müdürleri tarafından yönetilmektedir (Akunova, 2018). Okul müdürleri öğretmenleri işe alma ve işten çıkarma gibi etkilere sahiptir. Okul kararların çoğunu müdüre bağlı olduğundan, Türkiye’deki okul müdürlerine göre daha çok söz sahibidir diyebiliriz. Bu durum öğretmenlerin niyetlerini ve amaçlarını açık bir şekilde paylaşmasını zorluyor. Ancak Türkiye’deki eğitim sisteminden farklı olarak öğretmenler kendi istediği bölgedeki okulu seçme hakkı olması, örgüt üyelerin giderek artan iş memnuniyeti ve mesleğe olan bağlılığın güçlenmesi iş ilişkilerinde daha çok güven ve açık iletişim sağlaması olasılığı yüksek. İki ülke arasındaki eğitim sisteminin en büyük farkların biri Kırgızistan’da Türkiye’deki gibi okulların ilkokul, ortaokul, lise olarak ayırıt edilmeden tüm öğrencilerin aynı binada olmasıdır (birden on birinci sınıfa kadar). Okul yönetimi ile öğretmenler arasındaki sorunlar açısından baktığımız zaman bu durum önemli faktörlerin birisidir. Çünkü Kırgızistan’da okul yönetimi sayı olarak daha çok öğretmen ile iletişimde olmak zorunda ve aynı zamanda daha fazla sorumluluğu vardır.

Kırgızistan’da Eğitim Fakültesi bünyesinde eğitim yönetimi ve denetimi programının olmaması ülke çapında okul yönetim sorunların ne kadar çok olduğunu açıkça göstermektedir. Bu sebeple eğitim yöneticilerin sorunları üzerine yapılmış akademik araştırmalar yetersiz kalıyor.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de ve Kırgızistan’daki okul yöneticiler ile öğretmenler arasında iletişim sorunları ortaya koymak ve iki ülke örneği üzerinden karşılaştırma yapmaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın yardımıyla Türkiye’de ve Kırgızistan’da okul yöneticileri ile öğretmenler arasındaki iletişim sorunları koymakla beraber eğitim sistemindeki eksikleri tespit etmede büyük önem taşımaktadır. İki ülkenin eğitim yönetim sisteminin farklı olması, iki ülkenin bu konuda yapılan araştırmalara önemli kaynaklarından olacağına inanıyoruz. Özellikle, Kırgızistan’da araştırma yöntemi olarak seçtiğimiz karma yöntemi yaygın değildir. Bu açıdan araştırmamız Kırgızistan’da karma yöntemi konusunda önemli örneklerden olacağına inanıyoruz.

1.4. Problem Cümlesi

Türkiye’de ve Kırgızistan’daki okul yöneticiler ile öğretmenler arasında iletişim sorunları nelerdir?

1.4.1. Nitel Problem Cümlesi

Okul yöneticiler ile öğretmenler arasında iletişim sorunları konusunda Türkiye’de ve Kırgızistan’daki okul yöneticilerin ile öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

1.4.2. Nitel Alt Problem

1. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin branşı ve deneyimi süresi nedir?
2. Kırgızistan’daki okul yöneticileri ve öğretmenlerin okul yöneticileri ile öğretmenler arasında genel iletişim sorunlara ilişkin değerlendirmeleri nasıldır?
3. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin branşı ve deneyimi süresi nedir?
4. Türkiye’deki okul yöneticileri ve öğretmenlerin okul yöneticileri ile öğretmenler arasında genel iletişim sorunlara ilişkin değerlendirmeleri nasıldır?

1.4.3. Nicel Problem Cümlesi

Türkiye’de ve Kırgızistan’daki Okul yöneticiler ile öğretmenler arasında iletişim sorunları ne düzeyde?

1.4.4. Nicel Alt Problem

1. Okul yöneticilerin ve Öğretmenlerin görev yaptıkları okulların iletişim yapısı, cinsiyetlerine, yaşlarına, kıdemlerine, okuldaki çalışma sürelerine ve çalıştığı okul türüne göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Öğretmenlerin görev yaptıkları okulların iletişim yapısı okul yönetiminin kararlarıyla bir ilişkisi var mı?

1.5. Sayılar (Varsayımlar)

1. Katılımcıların görüşme sorularını ciddiye ve samimiyetle cevapladığı,
2. Araştırmada kullanılacak ölçeklerin doğru sonuçlar vermesi beklenmektedir.

1.6. Tanımlar

Öğretmen: Bireylerin bilgi, beceri, tutum ve değer kazanmasına rehberlik eden, eğitim sürecini planlayan ve yönlendiren profesyonel bir eğitim lideridir.

Okul Yöneticisi: eğitim kurumunun amaçlarını gerçekleştirmek üzere öğretim, yönetim ve insan ilişkilerini düzenleyen, planlayan ve denetleyen kişidir.

Okul: bireylerin akademik, sosyal ve kültürel yönden gelişimlerini desteklemek amacıyla yapılandırılmış, sistemli ve planlı eğitimin verildiği kurumsal bir eğitim ortamıdır.

İletişim: Bir kurumun iç ve dış paydaşlarıyla etkili, tutarlı ve stratejik bilgi alışverişi kurarak kurum imajını, işleyişini ve hedeflerini destekleyen iletişim sürecidir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde problem durumuyla ilgili olan Türkiye’de ve Kırgızistan’da okul yöneticileri ile öğretmenler arasında iletişim sorunları üzerine alan taraması yapılmıştır.

2.1. İletişim Kavramı ve Tanımı

İletişim kavramını duyunca aklımıza hep insanlar arası sözel bir süreç gelir. Oysa iletişim sadece sözel bir süreç değildir. Çünkü dil yalnızca sözel kodlamaya dayanmaz. Giydiğimiz kıyafetler, üniformalar, ev dekorasyonu, sosyal statü, özel tercihlerimiz vs. birer dil biçimidir. Örneğin büyük üretim şirketinde çalışanların sahada giydiği yelekleri çalıştığı bölüme göre renk ayrımı yapılması bu örgütteki çalışanların üst alt ilişkilerini ifşa eden bir dilsel kodlamadır ve bu kodlamaya göre iletişim sürer. Bir alt düzeyde çalışanın üstü olan birisini yeğinden tanımasıyla selam vermesi ya da mimiklerin değişmesi de birer iletişim sürecidir. John Fiske, “İletişim Çalışmalarına Giriş” adlı kitabında iletişim kavramını herksin bildiğini ancak çok az insanın tam olarak, her boyutta tanımlayabildiği bir insan etkinliği olduğu önene sürerek, iletişim olarak yüz yüze konuşma, televizyon, enformasyon yayını, saç biçimi, edebi eleştiri gibi listeye sonsuz ekleme yapılabilir demekte (Fiske, 1996, s. 21). Oskay da “İletişimin ABC’si” kitabında “İletişim, yalnızca sözel bir kavram değildir. İnsan ile insanını karşıladığı, ilişki kurduğu her yerde, her durumda, her mekânda ayrı bir dil biçimi içinde kodlanmış iletişim biçimi yaşanır” (Oskay, 2001, s. 3). İletişim kavramını John Durham Peters, bu kavramın kökenine göre anlamlarını dört gruba ayrılmaktadır (Peters, 1999):

- İlk grupta iletişim etkileşimli ya da sözel bir diyaloga bağlı bir süreçten daha çok dahil olmak ve paylaşımda bulunmak.
- İkinci grup içerisinde, fiziksel aktarımlar veya taşımayla ilgilidir.
- Üçüncü grup anlamlar, insanlar arasında karşılıklı alışveriş. İnsanların iç dünyalarını birbiriyle paylaşmasıdır.
- Dördüncü grupta ise iletişim, sembolik etkileşimin türlü biçimlerin ifade eden bir şemsiye terimidir.

İletişim kavramının anlamı İngilizcede 14. Yüzyılın sonunda ve 15. Yüzyılın başında girdiğinden beri birçok bilim adamları tarafından farklı açıklamalar getirilmiştir ve birçok

Ülkede ansiklopedisinde farklı açıklamalar yapılmıştır. Örneğin, iletişim terimini, Eski Rus arlığında bizzat Petr I. tarafından ulusal sözlüğe katılan yabancı kavramlar arasında yerini almıştır ve Dalya. V. D'e ait 1881 yılında yazılan "Yaşayan Büyük Rus Dilinin Açıklayıcı Sözlüğünde" iletişim kavramı, "zm, yol, bağlantı aracı noktası" olarak tanımlanmıştır (Dalya, 1994). Yıllar geçtikçe iletişim kavramı çeşitli anlamları barındırmaya başlamıştır ve insanlar arasđ iletişimine bazı araştırmacılar biyolojik iletişim, insan bireylerin arasında kurulan iletişim olarak ayırmıştır. Çünkü insan doğası gereği ve genlerinde kodlanmış biyolojik etkenler nedeniyle başka canlılarla iletişime geçebilir. Canlılarla iletişime geçmek demek onlarla konuşmak değil dokunmak gözlemlemek ve özelliklerine göre yaklaşmak. Mesela, bir tavşanı izleyen insan birkaç saatte tavşanın havuç sevdiğini gözlemleyerek onu havuç yardımıyla ürkek hayvan olmasına rağmen kendine çekebilir. Diğer yandan gelişmekte olan çağda teknoloji ile olan iletişimi de önem taşımakta. Yalnız İnsan ile teknoloji arasındaki iletişim ile insanların başka biyolojik varlıklarla olan iletişimini karşılaştırmamak lazım (Durkheim, 1990).

Dil, insanların zihinsel ve duygusal özellikleri ortaya koyan bir iletişim aracı olarak araştırılmaya başlaması çok eski çağa dayanıyor. En eski ve elimize ulaşan, yaklaşık bundan 4 bin yıl önce çıkan Sümer dilbilgisinde geçmiştir. Daha sonraki dönemlerde insanoğlunun başka dillerin incelenmesi hatta yeni dilleri keşfetmesi iletişimin genişlemesine neden olmuştur. Dilin ise sosyal doğası hakkında 18. Yüzyılda Fransız felsefecileri, Didro ve Russo tarafından konuşulmuştur. Rusya'da ise Lomonosov tarafından ele alınmıştır. Sonraki dönemlerde, 20. Yüzyılın başında Fransa'da, İsviçre'de ve ABD'de sosyal iletişim üzerine başarılı eserler ortaya konulmuştur (Bykov, 2006).

2.2. İletişim Türleri

İletişim türleri, kaynak tarafından belirlenen tüm kodlama işlemleri sonucunda belirlenir. Mete amdereli'nin İletişime Giriş kitabında belirttiği gibi, "İletin nasıl oluştuğu, yani nasıl kodlandığı hedefin tepki ve yanıtının nasıl ve hangi kanallardan alındığı ise, kaynağın ileti üretmedeki tutum ve tercihleri betimleyicidir. Kaynağın giriştiği her iletişim ediminden, sözel ya da sözsüz bir kodlama ile ses, yazı ya da görüntü gibi bir kanal tercihi belirgin biçimde anlaşılır" (amdereli, 2008, s. 49).

2.2.1. Örgütsel İletişim

Örgütsel iletişim, örgüt içerisindeki insanların her türlü iletişim sürecidir ve yazı veya sözel, bireysel ya da toplumsal olabilir. Tüm örgütlerin önemli amacı, alt-üst, üst-alt ve yatay iletişimi sağlamak ve bireysel etkileşimi doğru planlayarak çalışanların sorumluluklarını yerine getirmesini başarmaktır (Baldyreva, 2018).

Tüm örgütlerde ve topluluklarda iletişim en basit düzeyde bile, üç ögeye dayanır. İletiyi gönderen, iletiyi alıp açıklayan ve bu iki kişi arası iletinin kaynağa ulaşmasında kullanılan bir iletişim kodlaması, ileti. İletiyi gönderene kaynak, alana hedef-kitle ve iletişimde gönderilen bildirime ileti diyoruz (Oskay, 2001). Örgüt içerisine kaynak, hedef kitle ve ileti arasında dönen iletişimin sirkülasyonu ne kadar hızlı ve sağlıklıysa örgütün gelişimi o kadar kaçınılmaz.

Örgütsel iletişim kendi içinde ikiye ayrılmaktadır, örgüt içi iletişim ve örgüt dışı iletişim. Örgüt içi iletişim örgüt üyeleri arasında gerçekleşen iletişim sürecidir. Örgüt dışı iletişim ise örgütün dış dünyayla olan iletişimidir (Bovee ve Thill, 2010).

Örgüt iletişimi, formal ve informal olarak ikiye ayrılır. Bu kurumların kendilerine belirledikleri iletişim türü de diyebiliriz. Çünkü örgüt içerisindeki iletişimin en temel amacı örgüt içerisinde dönen çarkın dönmesinde bir araç olmaktır. Genel olarak formal ve informal iletişim türleri birbirini tamamladığı öngörülmekte.

2.2.2. Formal İletişim

Formal iletişim, örgütün hiyerarşik yapısı ile ilgili ve belirli kurallar çerçevesinde gerçekleşir. Örgütlerdeki formal iletişim, dikey iletişim, yatay iletişim ve çapraz iletişim gibi kanalları aracılığıyla gerçekleştirilir (CERTO, 1989).

Dikey iletişim, örgütlerde farklı kademeler arasında ortaya çıkan iletişim şeklidir. Dikey iletişim bazen üstlerin astlarıyla bazen de astların üstleriyle iletişime geçmesiyle gerçekleşir. Yatay İletişim, aynı kademe ya da eşit statüdeki çalışanlar arasında kurulan iletişim şekli iken çapraz iletişim, farklı kademeler veya farklı bölümler arasında kurulan iletişim şeklidir. Çapraz iletişim fonksiyonel yetki ilişkilerinin sonucunda ortaya çıkar.

2.2.3. İnformal İletişim

Formal iletişimi kavramının karşıtı olan İnformal iletişim, formal iletişimden farklı olarak daha çok örgüt içerisinde oluşan iletişim kuralları çerçevesinde değil, çalışanların duygusal ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla ortaya çıkmıştır. Özellikle 20 yüzyılın

ikinci yarısında ilgi çekmeye başlamıştır ve günümüzde en çok konuşulan ve tercih edilen iletişim türü diyebiliriz. Yalnız Greenberg ve Baron'na göre formal iletişim bir örgütün iskeletin oluşturur ve informal iletişim bu iskeleti tamamlar (Greenberg ve Baron, 1997).

2.3. Simge Biçimi Açısından İletişim

İletişimin temel ögesi simgedir. İnsanlar arası iletişimi ile simgeyi ayrı düşünmek mümkün değildir. İnsanlar gelime sürecinde değişik seslerden kelimelere, rasgele işaretlerden anlamlı hareketlere ve jetlere geçerek simge ve iletişim sistemini oluşturmuşlardır. Simge özünde ikiye ayrılmaktadır: görsel simgeler, gözümüzle algıladığımız görsel simgeler ve kulağımızla işittiğimiz sesler, işitsel simgeler. Belirttiğimiz simgeler temel simgeler olduğunu ve bu simgelerinin dışındaki simgeler onlardan geliştiğini söyleyebiliriz. Bundan yola çıkarak görsel simge sistemi içerisinde yazılı ve görsel iletişimi oluştuğunu ve işitsel simge sistemi içerisinde sözlü iletişim geliştiğini söylenebilir (Güngör, 2011).

2.3.1. Sözsüz İletişim

İnsanların ilk iletişim eğilimlerin başında sözsüz iletişim gelmektedir ve insanların sözlü iletişimine geçmeden önce el kol, yüz, göz işaretiyle birbiriyle anlaştıkları tartışılmaz. Yaşam mücadelesi verirken ve birbiriyle paylaşım yaparken benden hareketlerinin belli bir anlamlar verilerek insanlar tarafından sistemleştirilmesi sonucunda sözsüz iletişim ortaya çıkmıştır (Güngör, 2012).

İnsanlar günlük yaşamada kullandıkları sözcüklere ve kelimelere fazla anlam vererek onları anlamak ve hatırlamak, bulmak için fazla çaba gösterirler. Oysa daha çok birbirleri ile kurdukları iletişimin görsel kodlarına daha çok dikkat etmeleri lazım. Çünkü sözlü iletişimin temelini ortaya çıkaran ve anlam yükleyen ses tonu, mimikler, yüz ifadesi, beden hareketleri, işaretler ve jestlerdir gibi görsel göstergeler sözlü iletişimi tamamlar (Gökçe, 2006). Bu tarz jestler, göz hareketi, yüz ifadesi gibi ses sunumsal kodların aracılığıyla gerçekleşen sözsüz iletişim, sadece iletişimin gerçekleştiği o ana ve o duruma ilişkin iletiler verebilir (Fiske, 2003).

Genel olarak ve iletişimde insanların iç dünyasını anlayabilmek zordur. Özellikle kültürel olarak bizim topluluğumuzda, duyguları ve hisleri dış dünya ile paylaşmazlar. Nedeni toplum tepkisi ve imaj zedelenmesi korkusudur. Bu nedenle insanların duygularını belirtmediği sürece anlamamız imkânsız olduğuna göre onların nasıl hissettiklerini anca

sözsüz iletişimin yardımıyla öğrenebiliriz ve toplumsal yaşamda insanlarla iletişim kurmadan anlayabilmek için sözsüz iletişime önem vermemiz gerekir (Cüceloğlu, 2004: 33).

Sözsüz iletişim unsurları veya görsel kodlar konuşma ve yazı iletişimine göre evrensel sayılmakta birlikte kültürel özellikler nedeniyle farklılıklar göstermektedir (Gökçe, 2006). Örneğin: Türkiye’de, mükemmel ya da çok güzel anlamına gelen elimizin parmaklarını birleştirerek ifade ettiğimiz el hareketi Kırgızistan’da bir hakaret simgesidir ya da Türkiye’de “yok, hayır” anlamına gelen yukarı kafa sallaması Kırgızistan’da anlaşılmayabilir.

Sözsüz iletişim süreci işlevini genel olarak, etkileşimi yönlendirme, duyguları açığa vurma işlevi, iletişimsizliği olanaksız kılma işlevi olarak nitelendirebiliriz (Fiske, 1990: 94; Oskay, 1992: 28; Cüceloğlu, 2004: 34-36).

2.3.2. Sözlü İletişim

Seslerin konuşmacı tarafından sözcüklere dönüştürmesi sonucunda gerçekleşen iletişimdir. Bir çok kaynakta sözlü iletişim ile sözle iletişim kavramları birbirinden bağımsız olarak görülür. Ancak iki kavram da aynı anlama gelmektedir (Güngör, 2011). Aynı zamanda kuram olarak çeşitli araştırmalarda ve literatürde sözlü iletişim yerine sözel iletişim olarak verilmektedir. Örneğin Mete Çamdereli “İletişime Giriş” adlı kitabında sessel veriler söz(s)el veya söze bağımlı verilerin ana kanalı olarak işlev görür ve ses aracılığıyla konuşma gerçekleştiğine istinaden söz öncelikle konuşma alınına düşüyor demektir (Çamdereli, 2008). Sözlü iletişim sözün yardımıyla ortaya çıkan iletişim aracıdır. Sözün ortaya çıkması ifadesine fiziksel açıklama getirecek olursak, akciğerlerden gelen havanın konuşmacının ağzında sıkıştırma, büzme, yuvarlama ve dışarı verme gibi çeşitli fiziksel işlemlerden geçirdikten sonra alıcının ya da dinleyicinin önce kulağına sonra da imgelemine varması sözel iletişimin gerçekleşmesidir (Çamdereli, 2008).

Sözlü iletişimin, gelişigüzel insan seslerinin sesli imlere, yani harflere dönüşmesiyle başladığı tahmin edilmektedir. Sesler hecelere, heceler sözcüklere derken tümceler oluşmuş ve bugün bildiğimiz anlamıyla sözlü iletişim sistemi geliştirilmiştir. İnsanlar yazıya ve yazılı anlatıma geçmeden önce sözle iletişim kurmuşlardır. Gelişigüzel seslerin sesli ilmelere dönüşmesi, sözcüklerin nesnelere ad olması için de binyıllar geçmiş olmalı. Sözlü dil sisteminin geliştirilmesinin ardından da yazının icadına kadar insanlık binlerce yıl sözlü olarak iletişim kurarak varlığın sürdürebilir.

Sözlü iletişim, radyo, televizyon, gazete, dergi, telefon gibi farklı araçları kullanarak veya doğrudan olsa da her türlü dil ile gerçekleşir. Bu nedenle sözlü iletişimin en temelinde

konusulan ya da yazılan dil vardır diyebiliriz. Elbette yukarıda belirttiğimiz üzere iletişim açısından sözsüz iletişim sözlü iletişim kadar etkili ve önem taşımaktadır. Ancak iletişim türlerinin biçimini değerlendirirken sözlü iletişim her zaman birincil olarak değerlendirirken, sözsüz iletişim ikinci sırada yer almaktadır.

2.3.3. Yazılı İletişim

Yazının icadı ve kullanıma girmesiyle birlikte insan iletişime yeni bir boyut daha eklemiş oldu. Yazı, sözlü iletişimin kayıtlara geçen biçimi olarak da görülebilir. Başka bir deyişle yazının geliştirilmesi, sözün kalıcılığına olanağını doğurmuş. O halde yazı bir bakıma sözlü iletişimin daha da güçlenmesine, süreklilik kazanmasına, zamansal ve uzamsal olarak yaygınlaşmasına, evrenselleşmesine fırsat yaratmıştır.

Sözsüz ve sözlü iletişimin yerellik özelliklerinin karşısında yazılı iletişimin evrenselliği gözlenmektedir. Sözlü iletilerin yazıya dökülerek kayıt olanağı bulunması ve tutulan kayıtların zamansal düzlemde kalıcılığının, uzamsal düzlemde de yaygınlaşmasının sağlanmasıyla birlikte yazılı iletişim, insan iletişimin evrensel düzeyde taşınması olanağını yaratmıştır.

Diğer yandan yazılı iletişim insanlar arasındaki hiyerarşik ilişkilerin, yöneten, egemenlik ve bağımlılık ilişkisinin daha da güçlenmesine olanak vermiştir. Yazıyı kullanma ve kendi çıkarları için kullandırma işinin, okuma yazma ediminin binyıllardır boyu küçük azınlıkların tekelinde olması; kayıt olanaklarının ve tarih yazımının da yine azınlıkların yaşamlarıyla sınırlı kalması toplumdaki güçlü ve güçsüz kesimler arasındaki mesafenin daha da genişlemesine yol açmıştır.

2.3.4. Görsel İletişim

Görsel iletişim ise doğrudan göze, görsel algıya seslenen bir iletişim biçimidir. İlkel çağlardaki mağara resimlerinden, ateş ve dumanla aracılanan iletişim biçimlerinden günümüzdeki sinema, televizyon ve internet teknolojilerine kadar uzanan uzun soluklu ve çok yönlü bir serüveni vardır görsel iletişimin. Görsel sanatlar, mekânsal düzenlemeler, renk kullanımına dayanan semboller, beden dili gibi iletişimin pek çok biçimi aynı zamanda görsel iletişim kapsamına da girmektedir.

Görsel iletişim, yazılı iletişimin temelini oluşturduğu bilinmektedir. Mağara duvarlarına, taşlar, kayalar, ağaç gövdeleri, çamur, toprak vb. üzerine çizilen çizgiler,

resmedilen figürler zaman içerisinde yazının gelişmesine temel oluşturmuştur. Bir yandan da görsel iletişim resim, karikatür, heykel gibi sanatlar içerisinde varlığını sürdürmüştür.

Görsel iletişimin de zaman içerisinde insanlar arası güç ilişkilerinin biçimlenmesinde işlevsellik kazandığı görülmektedir. Asalet ve gücün görsel olarak sembolleştirilmesi bunu ortaya koymaktadır. Toplumdaki güçlü kesimler, iktidar sahipleri için inşa edilen görkemli binalar, kral ve kraliçelerin gösterişli giysileri, mekânsal düzenlemelerin toplumsal statüye ilişkili olarak yapılması bunu göstermektedir.

2.4. Eğitim Politikası

Ülkeler geliştikçe Eğitim politikalarını değişime sürüklemişlerdir. Amaç bulundukları çağın isteklerine uygun eğitimi sağlamak ve ülkenin yoğunlaşmış olan çeşitli endüstrinin ihtiyacına göre eğitilmiş insanları yetiştirmektir. Eğitim planlaması, politik ve ekonomik gerçekleri, eğitim dizgesinin büyüme gizil gücünü (potansiyelini), böylece dizgenin hizmetinde olduğu ülkenin ve öğrencilerin gereksinimlerini dikkate alarak buna ilişkin politikayı, öncelikleri, dizgenin maliyetini belirlemek amacıyla yapılan kestirme girişimleridir. Eğitim planlaması; geleceğe ya da geleceğin sağlayacağı bir- çok seçeneği araştırmayı, hedefleri ve değişen sorumlulukları belirlemeyi, bazı sorunlar ya da dengesizlikler gösterecek alanlara dikkat çekmeyi ve ortaya çıkabilecek sorunlar için çözümler ön görmeyi hedeflemektedir. Eğitim planlaması; her şeyden önce eğitimcilerin öğrencilerin kafalarına zorla sokmaya çalıştıklarının, daha açık bir deyişle sorun çözmenin ussal ve bilimsel bir yaklaşımının eğitime uygulanmasıdır (Ozen, 2007).

Eğitimdeki değişim rüzgarları 1950-1960 yıllarında başlayan elit eğitiminden kitle eğitimine kadar doğal değişim ile kendisini hissettirmeye başlamıştır. Eğitim alanında problem tespitine yönelik olarak yapılan çeşitli araştırmalar ve hatta kitle iletişim araçlarının, yayınlarının önemli bir kısmını eğitime ve bununla ilgili problemlere ayırmaya başlamaları bunun öneminin acil olduğunu hissettirmek için yapılan çalışmalar arasında verilebilir. Ekonomide görülen darboğaz maliyet, nitelik ve içerik boyutları ile ilgili olarak ülkeleri çeşitli araştırmaya sevk etmiş ve arkasından da önemli reforma çalışmaları devreye girmiştir (Cafıoğlu, 1996).

Bu noktada eğitim girişiminin özel yönlerine dikkati çekmek gerekmektedir. Eğitim girişiminin en önemli özelliği, "üzerinde çalıştığı hammaddenin toplumdan gelen ve topluma giden insan oluşudur." Böylece, eğitimde bireylerin boyutu eğitim kurumların boyuundan

daha önde gelmekte olduğu öngörölmüştür. (Bursalıoğlu, 1987). Günümüzde Eğitim politikaları devlet politikasında en önemli yer almasının nedenlerin biri ekonomik pazarın bir parçası haline gelmesidir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Felsefesi

Bu çalışmada keşfedeci karma yöntemi bütüncül çoklu durum deseni seçilmiştir. (Creswell & Clark, 2018, Gunbayi, 2020a,). Dolayısıyla postpozitivist bakış açısına dayanarak ölçme, kanıtlama ve evrene genelleme gibi adımlar izlenmiştir. Paradigma olarak işlevsel paradigma bize yol göstermiştir. Burada İşlevsel paradigma statikocudur. Çünkü çalışmamızda mevcut durumu olduğu gibi alıp ortaya koymaya çalıştık. Var olan sorunu ortaya koyarken yorumlayıcı paradigma ile desteklemiştir. Böylece çalışmanın nitel bölümü yorumlayıcı paradigmaya, nicel bölümü ise işlevsel paradigmaya dayandığını söyleyebiliriz ve her ikisi de betimsel çalışmadır. Genel baktığımız zaman çalışmamızda, iki yöntemin de güçlü tarafını kullandığımız için pragmatist felsefesini içerir (Gunbayi, 2020b, Gunbayi & Sorm, 2018)

3.2. Araştırmanın Modeli

Araştırma tasarımı, veri toplama, işleme ve yorumlama planlarından oluşan bir çalışmanın genel yapısını veya planını ifade eder (Sorm, 2019: 59). Bu çalışmada keşfedeci karma yöntemini seçtiğimiz nedeniyle hazır ölçek ve güvenirlik, geçerliği uygun anketin yardımıyla var olan durum yerinde incelendi. Aynı zamanda hem Kırgızistan hem Türkiye Milli Eğitim istatistiksel verileri kullanılmıştır. Araştırmamızda bu bütüncül çoklu durum deseni kullanmamızın nedeni, çalışmamızın amacı doğrultusunda yaşanmakta olan sorunu ortaya koymak sebebiyle tercih edilmiştir.

Sonraki aşamada hem nitel hem nicel yöntemle toplanan bilgileri bir araya getirerek analizi yapıldı. Analiz sırasında farklı yöntemlerle toplanana veriler karşılaştırılarak nitel ve nicel verilerin ilişkilerini ortaya koymaya çalıştık.

Üçüncü aşamada bir araya getirilen verilerinin analizlerinin yorumunu gerçekleştirdik. Belirtmemiz gerekir ki Türkiye’de ve Kırgızistan’da topladığımız veriler sonucu yaptığımız yorumlar evrene genelleme yapılmamaktadır. Araştırmamızın son adımında analitik genelleme anlamında hem nicel hem nitel boyutunu tartıştık.

3.3. Nicel ve Nitel Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de Antalya ilinde merkez konumlu ilkokul, ortaokul ve lisede görev yapan müdür, müdür yardımcıları ve öğretmenler, Kırgızistan’da ise Issıkgöl ilinde ilkokul, ortaokul ve lisede görev yapan müdür, müdür yardımcıları ve öğretmenler oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu ise kolay ulaşılabilir Nitel durum örnekleme ile seçilecek olan Türkiye’den 10 öğretmeni ve Kırgızistan’dan da ulaşılabilir Nitel durum örnekleme ile seçilecek olan 10 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın Nicel örneklemesini ise Türkiye’de 30 öğretmen, Kırgızistan’da da 30 öğretmen oluşturmaktadır. Ayrıca Nicel veriler Nitel verilerin toplandığı okullarda toplanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Karma yöntem araştırma deseni, araştırma problemini anlamak için tek bir çalışma ya da bir çalışma dizi içinde hem nicel hem de nitel verileri toplama, analiz etme ve “harmanlama” yöntemidir (Creswell, 2012). Araştırmamızda, keşfedici karma bütüncül çoklu durum çalışması gerçekleştirdik. Çalışmada sahaya çıkarak önce nitel veri toplandı ve daha sonra nitel bulgulara dayalı olarak geliştirilen anket ile nicel veriler toplandı ve mevcut var olan ölçümler kullanıldı.

3.4.1. Aşama I: Nitel Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında, Türkiye’de iki okuldan öğretmenler ve okul yöneticiler ile görüşme yapıldı. Her iki okuldan 10 katılmıştır. Kırgızistan’da da iki ayrı okuldan toplam 20 öğretmen ile görüşme yapıldı. Yarı-yapılandırılmış görüşme ile veri toplandı ve nitel veriler araştırmanın ana aracıydı. Çünkü sorunun yaşanan duruma odaklanarak hermonetik şekilde anlamaya çalıştık. Böylece, okul yönetim ile öğretmenler arasındaki iletişimi daha net vermeye çalıştık.

3.4.2. Aşama II: Nicel Verilerin Toplanması

Nitel aşmada gözen kaçırdığımız detayları ortaya koymak amaçlı nitel kullanarak verilerden yola çıkarak anket geliştirilerek görüşme sonrası anket uygulanmıştır ve Nicel veri toplanmıştır. Türkiye’de 30 öğretmene, Kırgızistan’da 30 öğretmene, toplam 60 katılımcıya anket yapıldı. Anketler, Nitel veri için görüşme yaptığımız okulda çalışan öğretmenlere uygulanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmamızda keşfedici karma araştırma yöntemi ve bütüncül çoklu durum deseni kullandık. Karma yöntem araştırma deseni, aynı çalışmada hem nicel hem nitel verileri toplayarak analiz etme ve “harmanlama” yöntemidir (Creswell, 2012). Araştırmada görüşmelerle nitel veriler, nitel verilere dayalı olarak oluşturulan anketlerle de nicel veriler toplanmıştır. Bu nedenle, veri analizinde hem nitel hem de nicel veriler ayrı ayrı analiz edilmiştir.

3.5.1. Aşama I: Nitel Verilerin Analizi

Görüşme yoluyla toplanan nitel veriler incelenerek ve içerik analizi yapılarak, sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulacak ve doğrudan anlatımlara yer verilerek, ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular araştırma hedefleri doğrultusunda sınıflandırılarak nitel araştırma paket programı NVIVO 9.2 kullanılarak (Kelle, 1995; Cohen, Mannion & Morrison, 2007) açıklanması ve yorumlanması yoluna gidilmiştir.

3.5.2. Aşama II: Nicel Verilerin Analizi

Anket yoluyla toplanan nicel veriler analizinde Sosyal Bilimler İçin kullanılan İstatiksel Paket (SPSS) 18.0 kullanılmıştır. Katılım oranı tablolarla verilmiştir. Okul yöneticilerin ve öğretmenlerin görev yaptıkları okulların iletişim yapısı, cinsiyetlerine, yaşlarına, kıdemlerine, okuldaki çalışma sürelerine, ve bulunduğu ülkenin eğitim sistemine göre farklılık oranı ayrı ayrı ele alınarak analiz edilmiştir.

3.6. Nicel ve Nitel Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliliği

Turgut’a (1990) göre güvenirliliği, ölçme sonuçlarının tesadüfi hatalardan arınmasının bir ölçüsü, Croker ve Algina (1986) ise belli bir özelliği ölçmek amacıyla yapılan ölçmelerin aynı bireyler üzerinde benzer şartlarda tekrar edebilirliği olarak tanımlamıştır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2008:108).

Nitel araştırmalarda “geçerlik” kavramı, elde edilen bulguların doğruluğunu ifade ederken, “güvenirlilik” ise söz konusu bulguların tekrarlanabilirliğini ve tutarlılığını ifade etmektedir. Bu doğrultuda, araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğini artırmaya yönelik çeşitli uygulamalara başvurulmuştur. Nitel araştırmaların yorumlayıcı doğasına dikkat çeken Lincoln ve Guba (1985), geleneksel nicel araştırmalarda kullanılan geçerlik ve güvenirlilik ölçütleri

yerine, nitel çalışmalarda bulguların inandırıcılığını (credibility) esas almayı önermişlerdir. Buna göre, nitel araştırmalarda titizliğin ve bilimselliğin göstergeleri olarak şu dört temel ölçüte odaklanılmalıdır: inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık (güvenirlik) ve onaylanabilirlik. Ayrıca, araştırmacının öz-düşünümsel sürecini yansıttığı yansıtıcı günlükler de bu bağlamda önemli bir yer tutmaktadır.

Bu çalışmada, inandırıcılığın (iç geçerliğin) sağlanması amacıyla hem nitel hem de nicel veri toplama yöntemlerinden yararlanılmıştır. Görüşme formu, alanyazın taraması ile oluşturulan kavramsal çerçeve doğrultusunda hazırlanmış; formun uygulanabilirliğini ve anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla bir okul yöneticisi ve bir öğretmen ile pilot görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu süreç sonunda görüşme soruları netleştirilmiş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Verilerin analizinde, içerik analizi yöntemi kullanılmış; temalar ve alt temalar arasındaki ilişkiler dikkatle incelenerek bütünlük sağlanmıştır. Ayrıca, katılımcılarla yapılan görüşmeler öncesinde, verilerin yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacağı ve gizlilik ilkesine bağlı kalınacağına dair yazılı onam alınmıştır. Bu durum, karşılıklı güven ortamının sağlanmasına ve verilerin gerçekliği yansıtmasına katkı sağlamıştır.

Çalışmanın aktarılabilirliğini (dış geçerliğini) artırmak amacıyla araştırma süreci ayrıntılı biçimde açıklanmıştır. Aktarılabilirlik, araştırma bulgularının farklı bağlamlara uygulanabilirliğini değerlendirmek amacıyla araştırma bağlamının, katılımcıların, veri toplama araçlarının ve sürecin ayrıntılı biçimde sunulmasıyla mümkün olmaktadır. Bu doğrultuda, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve süreci, verilerin analiz yöntemi ve ulaşılan bulguların analitik genelleme yoluyla alanyazındaki benzer çalışmalarla karşılaştırmalı olarak yorumlanması detaylı biçimde açıklanmıştır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemiyle gönüllülük esasına göre belirlenmiştir; bu sayede olayların ve olguların çeşitli yönleriyle derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini (tutarlılığını) artırmak amacıyla elde edilen veriler yorumlanmadan doğrudan alıntılanmış ve aktarılmıştır. Kırgızistan'da yürütülen görüşmeler, katılımcıların tercih ettiği dillerde (Kırgızca ve Rusça) gerçekleştirilmiştir. Görüşme verileri, nitel araştırmalar konusunda uzman bir öğretim üyesi tarafından bağımsız olarak kodlanmış, daha sonra bu kodlamalar üçüncü bir uzman tarafından tekrar kodlanarak karşılaştırılmıştır. Kodlama sonuçları arasındaki uyumu ölçmek amacıyla Kappa güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve .99 değeri ile mükemmel uyum düzeyine ulaşıldığı belirlenmiştir. Bu sonuç, değerlendiriciler arasında yüksek düzeyde bir tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Son olarak, araştırmanın onaylanabilirliğini sağlamak amacıyla, veri toplama araçları, ham veriler, analiz sürecinde yapılan kodlamalar, araştırma raporuna temel oluşturan gözlem notları, yazılı dokümanlar ve çıkarımlar, dışarıdan bir uzman tarafından incelenmiştir. Ayrıca, Kırgızistan'da toplanan verilerin Türkçeye çevirisi, alanda uzman bir dilbilimci ile iş birliği içinde gerçekleştirilmiştir. Onaylanabilirlik, araştırmanın bulgularının dış denetlemeye açık olmasını ve araştırmanın izlenebilir bir yöntemle yürütüldüğünü ortaya koymayı amaçlamaktadır (Cohen, Mannion & Morrison, 2007; Günbayı, 2018, 2020, 2024; Landis & Koch, 1977; Lincoln & Guba, 1985).

Araştırmanın nicel verilerin iç tutarlılık güvenilirliğini sağlamak için Cronbach alfa hesaplanmıştır. Bağımlı değişkende gözlenen değişmelerin, bağımsız değişkenle açıklanabilirlik derecesi olan iç geçerlik 0 ile 1 arasında çıkarak güvenilir kabul edilmiştir.

3.7. Nicel ve Nitel Araştırmada İzlenecek Etik Prosedürler

Çalışma aşamasında tüm etik prosedürlere uyulmuştur ve araştırmacı hem Türkiye'de hem Kırgızistan'da ilgili birimlerden izin alınmıştır. Görüşme soruları ile Akdeniz Üniversitesi'nden alınan resmi bir mektup Eğitim Müdürlüğüne sunulmuştur. Kırgızistan'da ise araştırmacı tarafından görüşme soruları Kırgızistan Eğitim ve Bilim Bakanlığına sunulmuştur. Alınan izin formları ile kolay ulaşılabilir okul müdürlerini ve öğretmenleri seçmiştir. Görüşmeler gönüllük sağlayarak gerçekleşmiştir.

Görüşme öncesi katılımcılar tarafından görüşme onay formu imzalatılmıştır ve gizlilik güvencesi için katılımcıların ismi kodlanmıştır. Katılımcının onayıyla görüşme ses kaydına alınmıştır.

Verileri toplandıktan sonra toplanan tüm veriler, araştırmaya yönelik yerler ve kuruluşun gizliliğini koruyacak şekilde ele alındı. Bu çalışmanın tüm kayıtlarının kişiye özel olmasına ve diğer insanlarla paylaşılmamasına dikkat edildi. Tüm veriler şifre korumalı olarak saklanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Nitel Analize İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında iki ülkede de yapılan yarı yapılandırılmış görüşme kayıtları birebir yazıya döküldükten sonraki ülkede yapılan görüşmeleri analiz edilmiştir

4.1.1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.1’de araştırmaya katılan Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin branşı ve deneyimi süresi belirtilmiştir.

Tablo 4.1. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin branşı ve deneyimi ile ilgili veriler.

Kırgızistan’da görev yapan öğretmenler	Deneyim (yıl)	Branş
KK1	5	İngiliz dili ve Edebiyatı
KK2	18	Kırgız dili ve Edebiyatı
KK3	8	Matematik
KK4	6	Bilgi işlem
KK5	19	İngiliz dili ve Edebiyatı
KK6	2	İman ve Edep dersi
KK7	5	Rus dili ve Edebiyatı
KK8	6	Bilgi işlem ve Matematik dersi
KK9	4	İngiliz dili ve Edebiyatı

Tabloda görüldüğü üzere okulda çalışan öğretmenlerin ikisi daha çok deneyimli. Araştırmaya katılan öğretmenlerin deneyim ortalaması 8,1 olduğu tespit edilmiştir. Okul yönetimiyle bilgilerine göre okulda görev yapan öğretmenlerin deneyim ortalaması 12 senedir.

4.1.2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.1.2’de Kırgızistan’daki okul yöneticiler ile öğretmenler arasında genel iletişim sorunları değerlendirmeleri yer almaktadır.

Tablo 4.2. Kırgızistan'daki Okul Yöneticiler ile Öğretmenler Arasında İletişim Genel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Kırgızistan'daki Okul Yöneticiler ile Öğretmenler Arasında İletişim Sorunları	K K 1	K K 2	K K 3	K K 4	K K 5	K K 6	K K 7	K K 8	K K 9
Okul yönetici ve öğretmen ilişkisinde statü farkı olması	√	√	√	√	√		√		√
Öğretmenler arasında gruplaşmaların olması	√	√	√	√					
Öğretmen sayısı yüksek olması	√				√	√			
Öğretmenlerin mesai dışı okul sorunlarıyla ilgilenmesi		√				√			
Öğretmenler ile okul idaresinin arasındaki dikey iletişimin olması					√	√			
Post Sovyet Ülkelerdeki kamu kurumlarındaki iletişimde uzak mesafeli durma									√

Tablo 4.2'de görüldüğü gibi Kırgızistan'da çalışan öğretmenler ile okul yöneticiler ilişkisinde STATÜ farkı olması faktörüne dayalı yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerini analiz ettiğimizde okul yönetici ve öğretmen ilişkisinde statü farkı yüksek oranla ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir:

-Tabii. Çünkü ister istemez müdürün veya müdür yardımcısının görevleri farklı öğretmenlerin de belirli görevleri var müfredatta belirtilen görevlerine göre hareket etmek zorundalar (KK1).

-Çoğunlukta okul yönetimi, ben yöneticiyim sen öğretmensin gibi davranışta bulunmuyor. Ancak bazen öğretmenler mesai saati dışında okulun işleriyle uğraşmak zorunda kalıyor. Mesela bazen cumartesi dış alan temizliğine (bahar temizliği) gelmek zorunda kalıyoruz. Bu sadece okulun sorunu değil tüm Kırgızistan'daki bir sorun olduğunu düşünüyorum. Bazen belediye tarafından bu tarz emirler gelebilir, bahar temizliğine şu bu bölgelerine çıkılması gerek diye. Bu prosedürün doğruluk payı olsa da öğretmen hakları çiğnenmiş oluyor. Buna okul yönetiminin öğretmenlere karşı kendi statüsünü kullanmakta da diyebiliriz. (KK2)

-Mutlaka. Başka türlü olmaz zaten. Özellikle Sovyetler sonrası ülkelerde okul yönetimi ve öğretmenler arasında mutlaka bir mesafe var.

-Bu durum sizin için bazı sorunları çözmekte zorluk çıkarıyor mu?

-Bilmiyorum benim okulda bu güne kadar herhangi bir sorunum olmadı o yüzden okul yönetimi makamını kullanıyor ya da kullanmıyor diyemem. (KK3)

-Tabii yansıtır. Okul yönetimi derse fazla geç kaldığınızda bir bağıdır, nerde kaldın diye, haliyle tabi korkarsın okul yönetiminden.

-Yani, okul yönetimi makamını gerektiğini anda kullanıyor mu?

-Kesinlikle kullanıyor. Aksi takdirde biz korkmazdık, işimizi sallardık. (KK4)

-Tabi yansıyor. Bazı durumda yönetim statüsünü kullanır.

-Nasıl bir durumlarda, mesela?

-Bazen kendi sorumluluklarını yerine getirmek için kullanırlar, mesela derslerimizi kontrol ederken, ders programını kontrol ederken vs.

-Sizin iş sorumluluğunuz dışında da okul yönetimi statüsünü kullanarak mesai dışı işleri de yatırır mı, örneğin okul dış mekân temizliği, okul etkinliklerinde çocukları kontrol etme gibi.

-Evet, kullanırlar. Ancak o da onların sorumluluğu ve yerine getirmeleri şart. (KK5)

Evet, yansıtır tabii. Mutlaka bir çekingenlik, mesafe var konuşmada. (KK6)

-Mutlaka, zaten yansımali. Her okulda kontrol şart, kontrol olduğu okulda statü farklı görülmeli. Çünkü örneğin işini her zaman yapan öğretmenler her türlü sorumluluğunu yerine getirmeye devam ederler ama bazıları durumdan faydalanarak yapmayabilir. (KK7)

-Tabi, her öğretmen okul yönetimine karşı saygı ve olması gereken mesafeyle yaklaşır.

- Post Sovyet ülkelerinde bilindiği gibi alt ve üst ilişkilerinde sert bir mesafe var, sizde nasıl?

-Az çok var. (KK9)

Tabloda görüldüğü üzere Kırgızistan'da görev yapan öğretmenler ile okul yöneticiler arasında rastlanan iletişim sorunlar içerisinde “öğretmenler arasında gruplaşmaların olması” ikinci sırada yer almıştır. Katılımcıların bu konuda görüşleri aşağıda verilmiştir.

-Var. Çünkü bizde fen bilimler sosyal bilimler gibi grup çalışmaları (usulduk birikme) mevcuttur. Yani fen bilimler öğretmenleri yani matematikçiler fizik öğretmenler vs ayrı bir grup olarak ve sosyal bilimciler ayrı bir grup olarak kendi aralarında sorunları konuşarak çözüm üretmekteler.

-Peki bu grupların olumlu tarafı peki olumsuz tarafı var mı? Bu gruplar okul dışında da kendi aralarında iletişimde olmaları sizin herhangi bir okul dışındaki sosyal aktiviteden geri kalmanıza neden oluyor mu ve iletişim açısından bu durum etkileniyor mu?

-Biz ne zaman iletişim ya da sorunu yaşıyoruz, daha çok yarım gün eğitim sistemi olmasından yani sabahçılar öğlencileri görme şansı olmuyor hatta okulda üç vardiya bile var. Bazı öğretmenler üç vardiya çalışıyor. Böylece bazılarım birbirimizi sadece toplantılarda görebiliyoruz. Olmazsa hiç görmemiş bile oluyoruz. (KK1)

-Evet var, fen bilimler ve sosyal bilimler olarak ayrı gruplarımız var. Her grup kendi arasında toplantılar gerçekleştirir ve sorunlarını ve önerilerini ortaya koyarlar. Bu gruplar içinde de ayrı gruplar var ve gruplar her zaman kendi programlarını diğerleriyle paylaşmak zorunda değil. Örneğin bizim Kırgız Dilciler grubu diğer gruplara göre kat ve kat büyük 18 öğretmen var. Aynı zamanda bizim dilcilerin diğer gruplara göre işimiz ve ders dışı programlarımız çok. Yıl içinde bir sürü ders dışı program oluşturuyoruz ve diğer grupların bu tarz çalışmaları nerdeyse olmuyor. Bu açıdan okul yönetimi bu durumu ele alsa ve tüm öğretmenleri bu tarz ders dışı programlara aktif bir şekilde yer almasını sağlasa iyi olurdu. Mesela tarihçileri bazı okul yıl dönümlerde matematikçileri de işin içine katsa iyi olurdu. Biz okul yönetimin bu konuyu ele alması şahsen hoşuma gitmiyor. (KK2)

-Gruplaşma her zaman, her yerde olduğu gibi öğretmenler arasında da var. Herkes kendine yakın olduğunu, daha iyi anlaşılanlarla bir grup olur.

-Peki, bu okul içindeki iletişim açısından olumlu ve olumsuz etki yaratıyor mu?

-Hem olumlu hem olumsuz tarafı da var.

-Olumlu tarafına örnek verebilir misiniz?

-Sorunlarını paylaşabiliyorlar ya da iş ile alakalı fikir alışverişini yapıyorlar. (KK3)

-Öncelikle her toplumda gruplaşma var, öğretmenler de insan olduğu için mutlaka var gruplar.

-Peki, bu gruplaşmalar iş yerindeki iletişiminizi olumlu ya da olumsuz etkiliyor mu?

-Mmm, iş yerinde... yani nasıl baktığınıza bağlı. Örneğin, bir grubun üyeleri diğer gruplar gibi her pazar günü dışarda birlikte yemeğe gidiyorlar biz niye gitmiyoruz diye kendi aralarında kıskanabilirler. Ama iş konusunda bakıldığı zaman bazıları birbirine yardım ediyorlar, ders anlarını yöntemlerini geliştirmeyi öğretiyorlar birbirine. Bazıları da iş konusunda fikir veya bilgi paylaşmazlar vs. (KK4)

Kırgızistan'da ortaokulda görev yapan öğretmenler ile okul yöneticilerle iletişim sorunlarında sonraki sırada “öğretmen sayısının çok olması” gelmektedir. Bu konuda katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir.

- Mesela okulunuzda öğretmen sayısı yüksek fen bilimciler ayrı ya da sosyal bilimciler ayrı grup gibi gruplaşmalar görülmekte mi okulda?

-Var. Çünkü bizde fen bilimler sosyal bilimler gibi grup çalışmaları (usuldük birikme) mevcuttur. Yani fen bilimler öğretmenleri yani matematikçiler fizik öğretmenler vs. ayrı bir grup olarak ve sosyal bilimciler ayrı bir grup olarak kendi aralarında sorunları konuşarak çözüm üretmekte.

-Peki bu grupların olumlu tarafı peki olumsuz tarafı var mı? Bu gruplar okul dışında da kendi aralarında iletişimde olmaları sizin herhangi bir okul dışındaki sosyal aktiviteden geri kalmanıza neden oluyor mu ve iletişim açısından bu durum etkileniyor mu?

-Biz ne zaman iletişim ya da sorunu yaşıyoruz, daha çok yarım gün eğitim sistemi olmasından yani sabahçılar öğlencileri görme şansı olmuyor hatta okulda üç vardiya bile var. Bazı öğretmenler üç vardiya çalışıyor. Böylece bazılarım birbirimizi sadece toplantılarda görebiliyoruz. Olmazsa hiç görmemiş bile oluyoruz. (KK1)

-Bizim okulun öğretmen sayısı çok yüksek ve her insan farklı olduğundan bazı öğretmenler sorunları küçük gruplarda, pek duyurmaktan çözmeye çalışıyor. Bazı insanlar, tabir icabı çirkef insanlar diyelim sorunu büyütürken okul yönetimine kadar taşır ve sadece suçlu değil yanında olan herkesin yanmasını sağlar. Yani başta dediğim sorun, insan meselesi. Kesinlikle insana bağlı. (KK4)

-Evet, bizim okul çok büyük ve haliyle iş de çok. Zamanımız yok o yüzden bazen okul içinde hiç iletişimde olmayabiliriz. Ancak o durumlarda da telefonda ya da informal olarak whatsapp'tan yazabiliriz. Onlar da her zaman geri dönüşüm yaparlar. Hep cevap verirler. Zamanları yetiği kadar yardımcı olmaya çalışırlar. (KK5)

Yapılan görüşmelerin analizde öğretmen ve okul yöneticiler arasında iletişim sorunların bir diğer faktörü “Öğretmenlerin mesai dışı okul sorunlarıyla ilgilenmesidir” olmuştur. Bu konuda Kırgızistan'da çalışan öğretmenlerin görüşü aşağıdaki gibidir.

Ancak bazen öğretmenler mesai saati dışında okulun işleriyle uğraşmak zorunda kalıyor. Mesela bazen cumartesi dış alan temizliğine (bahar temizliği) gelmek zorunda kalıyoruz. Bu sadece okulun sorunu değil tüm Kırgızistan'daki bir sorun olduğunu düşünüyorum. Bazen belediye tarafından bu tarz emirler gelebilir, bahar temizliğine şu bu bölgelerine çıkılması gerek diye. Bu prosedürün doğruluk payı olsa da öğretmen hakları çiğnenmiş oluyor. Buna okul yönetiminin öğretmenlere karşı kendi statüsünü kullanmakta da diyebiliriz. (KK2)

-Sizin iş sorumluluğunuz dışında da okul yönetimi statüsünü kullanarak mesai dışı işleri de yatırır mı, örneğin okul dış mekân temizliği, okul etkinliklerinde çocukları kontrol etme gibi. (KK5)

Tabloda görüldüğü öğretmenler ile okul idareciler arasındaki iletişim sorunları arasında Öğretmenler ile okul idaresinin arasındaki dikey iletişimin olması yer almıştır

-Bizim okulun öğretmen sayısı çok yüksek ve her insan farklı olduğundan bazı öğretmenler sorunları küçük gruplarda, pek duyurmandan çözmeye çalışıyor. Bazı insanlar, tabir icabı çirkef insanlar diyelim sorunu büyüterek okul yönetimine kadar taşır ve sadece suçlu değil yanında olan herkesin yanmasını sağlar. Yani başta dediğim sorun, insan meselesi. Kesinlikle insana bağlı. (KK4)

Örgütte yönetici ve öğretmen arasındaki dikey iletişimin sağlıklı işlemekte midir?

-Evet, ama bazen sorunlarımızı toplantıya taşıyıp sonra müdür yardımcısına iletip onun da müdüre ilemesini beklemeden direk müdüre bildirip, çözdükten sonra branş gruplarına bildiriyoruz. Çünkü bazen vakit kaybı oluyor. (KK5)

Son olarak öğretmenler ile okul idareciler arasındaki iletişim sorunları nedenlerin biri “Post Sovyet Ülkelerdeki kamu kurumlardaki iletişimde uzak mesafeli durma” olarak belirtilmiştir. Bu konuda katılıcımızın görüşleri aşağıda verilmiştir

Tabi, her öğretmen okul yönetimine karşı saygı ve olması gereken mesafeyle yaklaşır.

- Post Sovyet ülkelerinde bilindiği gibi alt ve üst ilişkilerinde sert bir mesafe var, sizde nasıl?

-Az çok var. (KK9)

Kırgızistan’daki okul yöneticileri ile öğretmenler arasındaki iletişim sorunlarına ilişkin elde edilen veriler ve katılımcı görüşleri, bu ilişkide bazı yapısal ve kültürel problemlerin varlığına işaret etmektedir. Öncelikle, katılımcıların büyük bir kısmı yöneticiler ile öğretmenler arasında statü farkının belirgin olduğunu vurgulamaktadır. Bu fark, yönetimin zaman zaman görev sınırlarını aşarak öğretmenleri mesai dışı işlerde görevlendirmesiyle ya da öğretmenler üzerinde otorite kurmaya çalışmasıyla kendini göstermektedir. Görüşmelerde dile getirilen örneklerde, öğretmenlerin özellikle dış alan temizliği gibi işlere zorunlu tutulması, yöneticilerin statüsünü baskı aracı olarak kullanmasına yönelik eleştirileri gündeme getirmiştir. Ayrıca, öğretmenler arasında gruplaşmaların olduğu ve bu durumun iletişimi hem olumlu (dayanışma, fikir alışverişi) hem de olumsuz (iletişim dışlanması, bilgi paylaşmama) şekilde etkilediği görülmektedir. Öğretmen sayısının fazla olması ve vardiyalı sistemin uygulanması da iletişimde ciddi engeller oluşturmaktadır; bazı öğretmenlerin birbirlerini yalnızca toplantılarda görmesi bu durumu doğrulamaktadır. Bunun yanı sıra, öğretmenlerin mesai dışı okul sorunlarıyla ilgilenmeleri, idarenin sınırları aşan talepleri nedeniyle bir sorun

alanı olarak öne çıkmaktadır. Dikey iletişim yapısının baskın olduğu sistemde, sorunların üst yönetime iletilmesi uzun bir zincirden geçmekte, bu da zaman kaybına yol açmaktadır. Son olarak, Post Sovyet kültürel mirasının bir etkisi olarak, yöneticilerle öğretmenler arasında hâlâ “mesafeli duruş”un sürdüğü, bunun da iletişimi sınırlayıcı bir unsur olduğu anlaşılmaktadır. Tüm bu veriler ışığında, Kırgızistan’daki okul ortamlarında yöneticilerle öğretmenler arasında sağlıklı ve yatay iletişim kanallarının kurulmasına duyulan ihtiyaç açıkça görülmektedir.

4.1.3. Alt Probleme İlişkin Bulgular

4.1.3 Tabloda araştırmaya katılan Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin branşı ve deneyimi süresi belirtilmiştir.

Tablo 4.3. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin branşı ve deneyimi

Türkiye’de görev yapan öğretmenler	Toplam Deneyim (yıl)	Bulunduğu okulda deneyimi	Branş
TK1	10	3	Beden eğitimi ve Spor
TK 2	25	10	Matematik
TK 3	12	5	Matematik
TK 4	25	8	Matematik
TK 5	6	1	Müzik
TK 6	1	1	Din kültür
TK 7	5	4	Sosyal bilimler
TK 8	17	2	Bilişim Teknoloji
TK 9	19	2	İngiliz dili ve Edebiyatı
TK10	20	3	Psikolojik danışman

4.1.4. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.1.4’te Türkiye’deki okul yöneticiler ile öğretmenler arasında genel iletişim sorunları değerlendirmeleri yer almaktadır.

Tablo 4.4. Türkiye’de görev yapan Okul Yöneticiler ile Öğretmenler Arasında İletişim Genel Sorunlara İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Türkiye’deki Okul Yöneticiler ile Öğretmenler Arasında İletişim Sorunları	T K 1	T K 2	T K 3	T K 4	T K 5	T K 6	T K 7	T K 8	T K 9	T K 10
Okul içerisinde iletişimin sağlıklı olmaması	√	√	√			√		√	√	√
Yönetim ve öğretmenler karşılıklı fikir ve önerilerini paylaşmaması		√		√			√		√	√
Öğretmenler ve yöneticiler arasında informal iletişimin sağlıklı olmaması					√		√	√	√	√
Statü farkının olması			√	√		√				√
Cinsiyet ayrımcılığı				√						√

Tablo 4.2’de görüldüğü gibi Türkiye’de çalışan öğretmenler ile okul yöneticiler iletişim sorunlar faktörüne dayalı yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerini analiz ettiğimizde yönetim ve öğretmenler karşılıklı fikir ve önerilerini paylaşmaması yüksek oranla ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir:

-Okulunuzda öğrenci ve öğretmenler arasında iletişim sağlıklı mıdır?

O her zaman olmuyor, bazen ortak karara varamayıp yöneticilerin kararını onaylamak zorunda kalıyoruz. (TK1)

- O zaman sorularımıza başlayalım. İlk sorum: Okulunuzda Yönetici ve Öğretmenler sorunları karşılıklı paylaşır mı?

-Hayır, hiçbir şekilde paylaşmaz çok büyük sorunlar yaşarız. (TK2)

-Okulunuzda öğrenci ve öğretmenler arasında iletişim sağlıklı mıdır?

-Kişiye göre değişir, genelde yöneticiler onlara biat etmemizi ister. Okulunun müdürü gibi değil de sahibi gibi. Biat ettiğin sürece sıkıntı olmaz, biat etmeyip bazen sivrilikler çıkarırsan evet sorun yaşayabilirsin. Bu da iletişim bozuğu. (TK3)

-Okulunuzda öğretmenler kendi arasında iletişim sağlıklı mıdır?

Kısmen, bazı şeyler açık bırakılıyor bazı şeyler kapalı ama kısmen de olsa bir iletişim var. (TK6)

-Okulunuzda öğretmenler kendi arasında iletişim sağlıklı mıdır?

Hayır. (TK8)

-Okulunuzda öğretmenler kendi arasında iletişim sağlıklı mıdır?

Şu anda değil, Mümkün olmuyor.

-Sorun çok mu? Yoksa iletişimden kaynaklı sorun mu var?

TK9: Hem sorun hem iletişimsel, kişilik anlamında da. (TK9)

-Okulunuzda öğretmenler kendi arasında iletişim sağlıklı mıdır?

Her zaman açık olduğunu söyleyemem. Öğretmenler yöneticilerin tepkilerinden çekindiği için, ben kendi kişisel açıdan söylemiyorum ama diğer öğretmenler çekindiği için sorunlarını müdüre bahsetmiyor. Okul derslerini de bahsetmediğini görüyorum biliyorum. Ben sendika temsilcisiyim aynı zamanda. Oradan da biliyorum. (TK10)

Tablo görüldüğü gibi Türkiye’de çalışan öğretmenler ile okul yöneticiler ilişkisinde okul yönetimi ve öğretmenler karşılıklı fikir ve önerilerini paylaşmaması ilişkin görüşlerini analiz ettiğimizde okul yönetici ve öğretmen iletişim sorunlarında Okul yönetimin öğretmenlerin fikrini dikkate almaması ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

-Peki genel olarak okuldaki iletişimden memnun musunuz?

-Hayır memnun değilim. Şöyle, çok dinlendiğimizi çok da umursandığımızı düşünmüyorum. Fikirlerimizin çok da önemli olduğunu düşünmüyorum. (TK2)

-Okul sürecinde fikir ve önerinizle katılım yapıyor musunuz? Yani genel toplantılarda öğretmenlerin fikri dikkate alınıyor mı? Mesela öğretmenlerin kesimlikle hayır dediği şeye okul yöneyimi evet diyebilir mi?

- Kabul edilebiliyor, müdür bey istemiyorsa zaten bizim yani çoğunun istediğinin bir önemi olmuyor. (TK4)

-Okul sürecinde fikir ve önerinizle katılım yapıyor musunuz? Yeni geldiniz mesela şu şekilde olsa daha iyi olur diyebiliyor musunuz?

-Mm... %60 karşılıklı olur %40 olmaz. Öyle söyleyim.

-Yani yöneticiler toplantı yaptığında sanki kendileri karar vermiş de size sadece sormak kalıyor gibi hissedebiliyor musunuz?

-Çoğunlukla, okul idaresi karar verir, onu direk aktarır. Büyük çoğunlukla sadece sosyal paylaşım için fikir alınır onun dışında okul işleyişi bunların hepsi okul idaresi tasarlar işler. Yani bunu nasıl yapalım değil süreç.

-Yani bazı konularda sadece haber vermek oluyor?

-Evet. (TK7)

-Okul sürecinde fikir ve önerinizle katılım yapıyor musunuz? Öyle bir deneyiminiz var mı?

-Yani bazı durumlarda olabiliyor ama genellikle olmuyor.

-Bu güne kadar her hangi bir önerinizi kabul ettiler mi?

-Ama toplantılarda mesela bir karar alıyoruz. Fakat onlar gene bildiğini okuyabiliyor.

-Peki bu toplantılar sizin fikrinizi almak için mi yapıyor veya bazı kararlardan haber vermek için mi?

-Haber vermek için.

-Sorularımız bu kadar, katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim. (TK9)

-Okul sürecinde fikir ve önerinizle katılım yapıyor musunuz? Öyle bir deneyiminiz var mı?

-Okul yönetimi bu noktada açık değil bence, kendi yönlendirmeler açısından bir şeyler yapmaya çalışıyorlar kafalarındaki kurguları doğrultusunda hareket etmeyi çalışıyorlar orda biraz problemler var bence.

-Sizin fikirlerinizi ne kadar kabul ediyorlar? (TK10)

Türkiye’de çalışan öğretmenler ile okul yöneticilerin iletişim sorunlarına ilişkin görüşlerini analiz ettiğimizde, öğretmenler ve yöneticiler arasında informal iletişimin sağlıklı olmaması sonraki sırada bulunmaktadır.

Yani resmiyet olmazsa durumuna ve kişisine göre değişir. Yani bazı öğretmenler bunu farklı bir şeye çekebilirler. Yani ne biliyim daha ciddiyetsiz bir ortam oluşabilir. Bu da okul yönetimine okul sağlık açısından iyi olmaz diye düşünüyorum. Biraz resmiyet olması iyidir bence. Çok aşırıya kaçmamak kaydı ile tabi ama çok laubali değil tabi. (TK5)

Doğru değil, eksik ve resmi. Bu öğretmenler arasında iletişim dahil oluğun gruplara göre değişiyor. Bir grubun içindeysen o grupta iletişim daha kolay. Onun dışında başka bir grubun öğretmeni ile iletişim kurduğunda resmi. (TK7)

*İnformel her yerde var, öğretmenlikte her şeyde, her şey kâğıda dökülmüyor bir çok şey **sözel ilerliyor** yani yardım eder misin yapar mısınız, kendi görevimiz olmayan işleri yapıyoruz, öğretmenlikte bu çok fazla. (TK8)*

-Yönetici ve Öğretmenler arasında informal iletişim sağlıklı mı?

-İşte resmi olmayan iletişim fazla işte o yüzden sorun olabiliyor. Bazı durumlar mobbing yaratabiliyor. Dedikoduya giriyor iş ortamında.

-Sizi rahatsız ediyor mu?

-Tabi. (TK9)

- İnformal iletişim daha yoğun, ama bunu olumlu amaçlar için kullandığını düşünmüyorum, daha çok olumsuz amaçlar için yani okulu yönlendirme açısından kullandığını yani dedikodu mekanizmalar zaman zaman kullandığını düşünüyorum. Yani bu sadece okul idaresine özgü değil öğretmenler tarafından da kurulan informal

iletişim ilişki bir sũre sonra iletişim bozukluğuna yada başkalarıyla aralarında yȳneticilerle veya kendi aralarında problem ımasına yol açabiliyor. Onun için ben her zaman şey sȳylerim daha çok formal iletişim kurmaya çalışın, yazılı dilekçeyle bir talebiniz varsa iletin diye genelde sendika temsilcisi olarak da onları sȳylerim arkadaşlara. Talebinizi yazılı dile getirin gidip çok bȳyle informal istekte bulunmayın diyorum. İnfomal iletişim çok yoğun ve ben kişisel olarak bundan rahatsızım.

-Bu konuda gruplaşmalardan yola çıkarak informal iletişimde sorun çıkıyor mu, sonuçta gruplarda daha çok iletişim kuruluyor?

- Evet yȳnetici kendine daha yakın grup havası oluşturmaya çalıştığını dũřũniyorum. Bu bir bakış açısıdır ve daha çok kişilik ȳzelliklerle alakalıdır. Sistematik seçim değil de kişisel olarak o iletişimi benimsediği için. ȳyle daha iyi yȳnetebileceęini dũřũndũęũ için. (TK10)

Tabloda gȳrũldũęũ űzere daha sonra okul yȳneticileri ve ȳęretmenler arasında iletişim sorunu etkileyen faktȳrleri arasında ȳęretmenlerin okul yȳneticilerine karşı statũ farkını hissetmesi olmuştur.

-Yȳnetici ve ȳęretmen arasında statũ farkı hissediyor musunuz?

Evet hissediyoruz ama seni samimi gȳrmeye başladığı zaman yȳnetici o farkı kaldırır. İlk başta evet ben senin amirinin der, bakar sende tepkiler daha yumuşak o farkı azaltıyor veya kaldırıyor. (TK3)

-Yȳnetici ve ȳęretmen arasında statũ farkı hissediyor musunuz?

Bazen evet fark ediyorum.

-Her zaman olmazsa da?

Her zaman olmazsa da o farkı fark ettiriyorlar. (TK4)

-Yȳnetici ve ȳęretmen arasında statũ farkı hissediyor musunuz?

İllaki, bazı ȳęretmenler daha kıdemli olduğu için, 10 yıllık ȳęretmene farklı yeni ȳęretmenlere farklı davranabiliyorlar. (TK6)

Okul idaresinin statũsũnũ yansıtmaya çalıştığını ve bunu gȳstermeye çalıştığını gȳrũyorum. Bunun farklı okullarda farklı deneyimlerinde olduğunu da olmadığını da gȳrdũm. Yansıtan idaresi de yansıtmayan da idarecide var. Bunun kişisel ȳzelliklerle ilgili olduğunu dũřũniyorum yani idarecinin kişisel ȳzellikleriyle ilgili olduğunu dũřũniyorum. Ve bu iletişimi etkiliyor tabi. (TK10)

Katılımcıların gȳrũřlerini analiz ettiğimizde sonuncu sırada ȳęretmenler ve okul yȳnetici arasında iletişimi etkileyen faktȳr cinsiyet ayrımcılığı olmuştur.

-Öğretmenler arasında gruplaşma var mıdır? Varsa sizi olumlu veya olumsuz olarak etkiliyor mu?

Var. Cinsiyet ayrımı var. İsterseniz konuşabiliyor. Yani benim için bir sorun olmuyor.

-Peki siz bir grupta bulunuyor musunuz?

Evet, erkekler grubundayım. (TK6)

Yani, evet. Sosyal yakınlıklar, erkekler ile kadınlar arasındaki ayrımlar.

-Cinsiyet ayrımı.

Yani Ayrımı da değil de biraz kültürel bir şey yani Türk toplumuyla alakalı. (10)

Türkiye'deki okul yöneticileri ile öğretmenler arasındaki iletişim sorunlarına ilişkin veriler incelendiğinde, iletişimin çeşitli boyutlarda sağlıklı işlediği görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğu okul içinde genel anlamda iletişimin sağlıklı olmadığını belirtirken, öğretmenlerle yöneticiler arasında karşılıklı fikir ve öneri paylaşımının yetersizliği de dikkat çeken başlıca sorunlardan biridir. Öğretmenler, fikirlerinin çoğunlukla dikkate alınmadığını, toplantıların çoğunlukla bilgilendirme amaçlı yapıldığını ve kararların yönetim tarafından önceden alındığını ifade etmektedir. Bu durum, öğretmenlerin kendilerini dışlanmış hissetmelerine ve katılımcı bir okul ikliminden uzaklaşmalarına neden olmaktadır. Ayrıca, informal iletişim kanallarının sağlıklı işlememesi, dedikodu, gruplaşma ve güvensizlik ortamı yaratarak iş birliğini zayıflatmaktadır. Bu iletişim şeklinin yoğun ama yapıcı olmaktan uzak olduğu; hatta zaman zaman yöneticiler tarafından da yönlendirici bir araç olarak kullanıldığı vurgulanmıştır. Statü farkı da katılımcıların %30'unun dikkat çektiği bir diğer unsurdur; öğretmenler yöneticilerin otorite vurgusu yaptığını ve bu durumun özellikle yeni veya genç öğretmenler üzerinde baskı oluşturduğunu ifade etmiştir. Son olarak, cinsiyet ayrımcılığı az sayıda katılımcı tarafından dile getirilse de, okul içindeki sosyal ilişkilerde erkek-kadın öğretmenler arasında gruplaşmalar yaşandığı ve bunun iletişimi etkileyen kültürel bir unsur olduğu belirtilmiştir. Tüm bu bulgular, Türkiye'deki bazı okullarda demokratik, açık ve güvene dayalı bir iletişim ortamının hâlâ istenilen düzeyde olmadığını ve okul yöneticilerinin daha kapsayıcı, şeffaf ve empatik bir iletişim modeli benimsemesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

4.2. Nicel Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmamızda Türkiye’de görev yapan 30 öğretmene ve Kırgızistan’da görev 30 öğretmene 14 sorudan oluşan anket yapıldı. Anketin ilk bölümünde demografik Ankette Likert ölçeği kullanılmıştır.

4.2.1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.2.1’te Kırgızistan’da görev yapan öğretmenler ile ilgili demografik bulgular verilmiştir.

Tablo 4.5. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımları.

Cinsiyet	N	f
Kadın	24	%80
Erkek	6	%80
Toplam	30	%100

Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların %80 kadınlar oluşturmaktadır. Okul genelinde cinsiyet dağılımı, 92,35% kadınlar %7,65 kısmını erkekler oluşturmaktadır. Öğrenci ve öğretmen açısından kalabalık bir olduğundan dolayı genel cinsiyet sayısına göre erkekler çok az kalmaktadır. Ülke genelinde ise öğretmenlerin %86 kadınlar, erkekler ise %14 oluşturmaktadır Ülke genelinde öğretmenlik mesleğinde sayı olarak kadınların daha fazla olmasının nedeni sosyal kültürel etkenler, maddi beklenti ve ülke genelinde üniversite mezun kadın sayısının erkeklere göre daha fazla olmasıdır.

4.2.2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.2.1’te Kırgızistan’da görev yapan öğretmenler ile ilgili demografik bulgular verilmiştir.

Tablo 4.6. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımları.

Toplam Deneyim	N	%
1-2	2	%6,7
3-4	6	%20
5-6	8	%26,7
7-8	3	%10
9-10	3	%10
11-13	3	%10
18-20	5	%16,7
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.2 de görüldüğü gibi Kırgızistan'dan ankete katılan öğretmenlerin 5-6 yıl kıdem yılına sahip katılımcılar %26,7 ile birinci sırada, ikinci sırada 3-4 yıl kıdem yılına sahip olanlar ve üçüncü sırada 18-20 yıl %16,7 frekansla üçüncü sırada yer almaktadır. Diğer katılımcıların frekansları birbirine yakın ilerlemekte. Anket okulun tüm öğretmenlerin %30 yapılmıştır. Genel olarak anket uygulanan okulda daha 15-20 yıl arası deneyime sahip öğretmenlerin sayısı yüksek olduğu tespit edildi.

4.2.3. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.2.1'te Kırgızistan'da görev yapan öğretmenler ile ilgili demografik bulgular verilmiştir.

Tablo 4.7. Kırgızistan'da görev yapan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımları

Brans	N	f
Kırgız Dili Edebiyatı	5	%16,7
Rus Dili Edebiyatı	5	%16,7
İngiliz Dili Edebiyatı	3	%10
Matematik	3	%10
Tarih	3	%10
Beden Eğitim	3	%10
Kimya	3	%10
Resim	2	%6,7
Bilgi İşlem	1	%3,3
İman ve Edep Dersi	1	%3,3
Toplam	30	%100

Tabloda görüldüğü üzere Kırgızistan'da yapılan görüşmeye gönüllü olarak ağırlıklı dilbilimciler katılmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda Kırgızistan'da çalışan dilbilimci öğretmenlerin (Kırgız dili edebiyatı, Rus dili ve edebiyatı, İngiliz dili edebiyatı) diğer öğretmenlere göre daha fazla proje üretmeleri gerektiğini ve okul yönetimi tarafından bu konuda fazla baskı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.2.4'te Türkiye'de görev yapan öğretmenler ile ilgili demografik bulgular verilmiştir.

Tablo 4.8. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımları.

Cinsiyet	N	f
Kadın	28	%93,3
Erkek	2	%6,7
Toplam	30	%100

Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların %80 kadınlar oluşturmaktadır. Okul genelinde cinsiyet dağılımı, 92,35% kadınlar %7,65 kısmını erkekler oluşturmaktadır. Öğrenci ve öğretmen açısından kalabalık bir olduğundan dolayı genel cinsiyet sayısına göre erkekler çok az kalmaktadır. Ülke genelinde ise öğretmenlerin %86 kadınlar, erkekler ise %14 oluşturmaktadır Ülke genelinde öğretmenlik mesleğinde sayı olarak kadınların daha fazla olmasının nedeni sosyal kültürel etkenler, maddi beklenti ve ülke genelinde üniversite mezun kadın sayısının erkeklere göre daha fazla olmasıdır.

4.2.4. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.9. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin toplam deneyimine göre dağılımları.

Toplam Deneyim	N	%
1-2	1	%6,7
3-5	2	%20
6-7	5	%26,7
7-9	6	%10
10-13	10	%10
17-19	3	%10
20-25	3	%16,7
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.5 de görüldüğü gibi Kırgızistan’dan ankete katılan öğretmenlerin 5-6 yıl kıdem yılına sahip katılımcılar %26,7 ile birinci sırada, ikinci sırada 3-4 yıl kıdem yılına sahip olanlar ve üçüncü sırada 18-20 yıl %16,7 frekansla üçüncü sırada yer almaktadır. Diğer katılımcıların frekansları birbirine yakın ilerlemekte. Anket okulun tüm öğretmenlerin %30 yapılmıştır. Genel olarak anket uygulanan okulda daha 15-20 yıl arası deneyime sahip öğretmenlerin sayısı yüksek olduğu tespit edildi.

4.2.5. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.10. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin branşa göre dağılımları.

Branş	N	f
Sosyal Bilimler	7	%23,3
Matematik	7	%23,3
Türkçe	6	%20
İngilizce	3	%10
Beden Eğitim	2	%6,7
Din Kültür	1	%3,3
Müzik	1	%3,3
Bilim Teknoloji	1	%3,3
Psikolojik Danışman	1	%3,3
Teknoloji Tasarımı	1	%3,3
Toplam	30	%100

4.2.6. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.11. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “yönetici ve öğretmenler sorunlarını karşılıklı olarak paylaşırlar” ifadesiyle ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum	1	%3,3
Katılmıyorum	3	%10
Kısmen katılıyorum	15	%50
Katılıyorum	10	%33,3
Kesinlikle katılıyorum	1	%3,3
Boş ve geçersiz oy		
Toplam	30	%100

Katılımcıların yarısı “yönetici ve öğretmenler sorunlarını karşılıklı olarak paylaşırlar” sorusuna “kısmen katılıyorum” olarak işaretlemiştir.

Tablo 4.2.7’ye göre, Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin yarısı (%50) “yönetici ve öğretmenler sorunlarını karşılıklı olarak paylaşırlar” ifadesine “kısmen katılıyorum” şeklinde yanıt vermiştir. Katılımcıların %33,3’ü “katılıyorum” derken, %13,3’lük bir kesim bu duruma katılmadığını belirtmiştir. Bu sonuç, okul yönetimi ile öğretmenler arasında belli düzeyde bir iletişim ve paylaşım olduğunu, ancak bunun tam anlamıyla güçlü ve yaygın bir karşılıklı etkileşim düzeyine ulaşmadığını göstermektedir.

4.2.7. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.12. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “yönetici ve öğretmenler sorunlarını karşılıklı olarak paylaşırlar” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum	3	%10
Katılmıyorum	4	%13,3
Kısmen katılıyorum	12	%40
Katılıyorum	8	%26,7
Kesinlikle katılıyorum	3	%10
Boş ve geçersiz oy		
Toplam	30	%100

Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin büyük oranla “katılıyorum” (%26,7), “kesinlikle katılıyorum” (%10) ve “kısmen katılıyorum” (%40) yönetici ve öğretmenler sorunlarını karşılıklı olarak paylaşırlar olarak cevaplamıştır.

Tablo 4.2.8’e göre Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin, okul yöneticileriyle sorunları karşılıklı olarak paylaşma durumuna ilişkin görüşleri incelendiğinde, katılımcıların çoğunluğunun (%40 "kısmen katılıyorum", %26,7 "katılıyorum", %10 "kesinlikle katılıyorum") bu paylaşımın belli ölçüde gerçekleştiğini düşündüğü görülmektedir. Ancak, %23,3'lük bir kesim ("katılmıyorum" ve "kesinlikle katılmıyorum") bu iletişimin yeterli olmadığını ifade etmektedir. Bu dağılım, öğretmenlerle yöneticiler arasında iletişimin var olduğunu ancak yeterince güçlü, açık ve her iki tarafı tatmin edici düzeyde olmadığını göstermektedir. Bu da okul ortamında daha açık, güvene dayalı ve katılımcı bir iletişim kültürüne ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır.

4.2.8. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.13. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “okul yönetici ve öğretmen ilişkisinde statü farkı yoktur” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum	24	%80
Kısmen katılıyorum	3	%10
Katılıyorum		
Kesinlikle katılıyorum	1	%3,3
Boş ve geçersiz oy	2	%6,7
Toplam	30	%100

Kırgızistan’da görev yapan öğretmenler okulda “okul yönetici ve öğretmen ilişkisinde statü farkı yoktur” ifadesine katılmıyorum olarak işaretleyerek statü farkının olduğunu göstermiştir.

Tablo 4.2.9’a göre Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%80) “okul yönetici ve öğretmen ilişkisinde statü farkı yoktur” ifadesine katılmadığını belirtmiş, bu da öğretmenlerin okul yöneticileriyle aralarında belirgin bir statü farkı hissettiklerini göstermektedir. Katılımcıların sadece %10’u “kısmen katılıyorum” ve %3,3’ü “kesinlikle katılıyorum” demiştir. Bu sonuçlar, okul içi ilişkilerde hiyerarşik yapının baskın olduğunu ve yöneticilerin otorite temelli bir iletişim kurduğunu düşündürmektedir. Bu durum, öğretmenlerin kendilerini karar alma süreçlerinden uzak ve ikinci planda hissetmelerine yol açarak iletişim ve iş birliğini olumsuz etkileyebilir.

4.2.9. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.14. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “okul yönetici ve öğretmen ilişkisinde statü farkı yoktur” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum	14	%46,7
Katılmıyorum	12	%40
Kısmen katılıyorum	4	%13,3
Katılıyorum		
Kesinlikle katılıyorum		
Boş ve geçersiz oy		
Toplam	30	%100

4.2.10. Tabloda görüldüğü üzere ankette katılan katılımcılar bulundukları okulda yönetici ve öğretmenler iletişiminde statü farkı olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 4.2.10’a göre Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu, “okul yönetici ve öğretmen ilişkisinde statü farkı yoktur” ifadesine katılmadıklarını belirtmiştir (%46,7 “kesinlikle katılmıyorum”, %40 “katılmıyorum”). Bu sonuç, öğretmenlerin yöneticileriyle olan ilişkilerinde belirgin bir statü farkı hissettiklerini ve iletişimin çoğunlukla hiyerarşik bir zeminde yürüdüğünü göstermektedir. Sadece %13,3’lük bir kesim bu ifadeye kısmen katıldığını belirtmiş, “katılıyorum” veya “kesinlikle katılıyorum” şeklinde olumlu görüş bildiren ise olmamıştır. Bu durum, okul içi iletişimde eşitlikçi ve katılımcı bir yaklaşımın yeterince benimsenmediğini ve öğretmenlerin kendilerini ikinci planda hissettiklerini ortaya koymaktadır.

4.2.10. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.15. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler arasında gruplaşma yoktur” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum	13	%43,3
Kısmen katılıyorum	17	%56,7
Katılıyorum		
Kesinlikle katılıyorum		
Boş ve geçersiz oy		
Toplam	30	%100

Kırgızistan’da görev yapan öğretmenler ankette büyük ölçüde öğretmenler arasında gruplaşma var olarak cevaplamışlardır, “katılmıyorum” (%43,3) ve “kısmen katılmıyorum” (%56,7).

Tablo 4.2.11’e göre Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin tamamı, “öğretmenler arasında gruplaşma yoktur” ifadesine olumsuz veya kararsız yaklaşarak öğretmenler arasında gruplaşmanın varlığını kabul etmektedir. Katılımcıların %43,3’ü doğrudan “katılmıyorum” yanıtını verirken, %56,7’si “kısmen katılıyorum” diyerek gruplaşmanın zaman zaman veya belli koşullarda ortaya çıktığını ifade etmiştir. Hiçbir katılımcının “katılıyorum” ya da “kesinlikle katılıyorum” dememesi, okul ortamlarında öğretmenler arasında gruplaşmaların yaygın olduğunu ve bunun iletişim süreçlerini etkileyebilecek bir unsur olduğunu göstermektedir. Bu durum, iş birliği ve bütünlük açısından risk oluşturabileceği gibi, okul ikliminde ayrışmalara da neden olabilir.

4.2.11. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.16. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler arasında gruplaşma yoktur” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum	12	%40
Katılmıyorum	11	%43,3
Kısmen katılıyorum	6	%20
Katılıyorum		
Kesinlikle katılıyorum		
Boş ve geçersiz oy	2	%6,7
Toplam	30	%100

Türkiye’de görev yapan öğretmenler ankette büyük ölçüde öğretmenler arasında gruplaşma var olarak cevaplamışlardır, “katılmıyorum” (%43,3) ve “kısmen katılmıyorum” (%56,7).

Tablo 4.2.12’ye göre Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu, “öğretmenler arasında gruplaşma yoktur” ifadesine katılmadıklarını belirterek okullarda gruplaşmaların varlığını ortaya koymuştur. Katılımcıların %43,3’ü “katılmıyorum”, %40’ı ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde yanıt verirken, sadece %20’lik bir kesim “kısmen katılıyorum” demiştir; “katılıyorum” ya da “kesinlikle katılıyorum” diyen hiçbir katılımcı bulunmamaktadır. Bu veriler, öğretmenler arasında gruplaşmanın okul ortamlarında yaygın bir durum olduğunu ve bu durumun iletişim, iş birliği ve mesleki dayanışma üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceğini göstermektedir. Ayrıca bu tür gruplaşmalar, okul içi sosyal ilişkileri ve öğretmenler arası eşitliği de zedeleyebilir.

4.2.12. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.17. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “okulda öğretmen sayısı yüksek olması iletişimi etkilemiyor” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum	2	%6,7
Katılmıyorum	19	%63,3
Kısmen katılıyorum	6	%20
Katılıyorum		
Kesinlikle katılıyorum		
Boş ve geçersiz oy	3	%10
Toplam	30	%100

Kırgızistan’da görev yapan öğretmenler ankette büyük ölçüde okulda öğretmen sayısı yüksek olması iletişimi etkiliyor olarak işaretlemiştir. “Kesinlikle katılıyorum” (%6,7), “katılmıyorum” (%63,3) ve “kısmen katılmıyorum” (%20).

Tablo 4.2.13’e göre Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu, “okulda öğretmen sayısı yüksek olması iletişimi etkilemiyor” ifadesine katılmadıklarını belirterek öğretmen sayısının fazlalığının okul içi iletişimi olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Katılımcıların %63,3’ü “katılmıyorum”, %6,7’si “kesinlikle katılmıyorum” ve %20’si “kısmen katılıyorum” demiştir. Bu sonuç, öğretmen sayısının fazla olmasının iletişimi zorlaştırdığı, öğretmenler arasında etkileşimi sınırladığı ve bilgi paylaşımını sekteye uğrattığını göstermektedir. Özellikle büyük okullarda birebir iletişim kurmanın zorlaşması,

gruplaşmaların artması ve bazı öğretmenlerin birbirini hiç tanımaması gibi durumlar, bu sonucu desteklemektedir.

4.2.13. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.18. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “okulda öğretmen sayısı yüksek olması iletişimi etkilemiyor” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum	17	%56,6
Katılıyorum	9	%30
Kesinlikle katılıyorum	2	%6,7
Boş ve geçersiz oy	2	%6,7
Toplam	30	%100

Türkiye’de çalışan öğretmenler Kırgızistan’da çalışan öğretmenlere göre bu soruyu olumlu olarak cevaplayarak %36,7 oranla (“katılıyorum” (%30) ve “kesinlikle katılıyorum” (%6,7)) olarak cevaplamıştır. Katılımcıların %56,6’sı ise kısmen katılıyorum olarak belirtmiştir.

Tablo 4.2.14’e göre Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu, “okulda öğretmen sayısının yüksek olması iletişimi etkilemiyor” ifadesine olumlu ya da kısmen olumlu yaklaşmıştır. Katılımcıların %30’u “katılıyorum”, %6,7’si “kesinlikle katılıyorum” ve %56,6’sı “kısmen katılıyorum” demiştir. Bu sonuç, Türkiye’de öğretmen sayısının fazla olmasının iletişim üzerinde belirgin bir olumsuz etki yaratmadığı ya da bu etkinin sınırlı düzeyde hissedildiği şeklinde yorumlanabilir. Kırgızistan’daki öğretmenlerle kıyaslandığında, Türkiye’deki öğretmenlerin bu konuda daha olumlu bir bakış açısına sahip olduğu görülmektedir. Bu durum, Türkiye’deki okullarda iletişim kanallarının daha yaygın kullanılması, dijital araçların etkisi ya da daha sık yapılan toplantılar ve sosyal etkileşimlerin varlığıyla açıklanabilir.

4.2.14. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.19. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenlerin mesai dışında okul sorunlarıyla ilgilenmesi iletişimi olumsuz etkilemekte” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum	4	%13,3
Katılıyorum	8	%26,7
Kesinlikle katılıyorum	17	%56,6
Boş ve geçersiz oy	1	%3,3
Toplam	30	%100

Kırgızistan’da görev yapan öğretmenler ankette büyük ölçüde okulda öğretmen sayısı yüksek olması iletişimi etkiliyor olarak işaretlemiştir. “Kesinlikle katılıyorum” (%56,6), “katılıyorum” (%26,7) ve “kısmen katılıyorum” (%13,3).

Tablo 4.2.15’e göre, Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%56,6’sı kesinlikle katılıyorum, %26,7’si katılıyorum) öğretmenlerin mesai dışında okul sorunlarıyla ilgilenmesinin iletişimi olumsuz etkilediği görüşündedir. Katılımcıların tamamına yakını bu duruma olumlu veya kısmen olumlu yaklaşarak, mesai dışı sorumlulukların öğretmenler arasındaki iletişimde sorunlara yol açtığını belirtmiştir. Bu sonuç, öğretmenlerin mesai saatleri dışında da okul işlerine yoğunlaşmasının iletişim süreçlerini zorlaştırdığı ve çalışma ortamında olumsuz etkiler oluşturduğu şeklinde değerlendirilebilir.

4.2.15. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.20. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenlerin mesai dışında okul sorunlarıyla ilgilenmesi iletişimi olumsuz etkilemekte” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum	4	%13,3
Katılmıyorum	11	%43,3
Kısmen katılıyorum	9	%30
Katılıyorum	3	%10
Kesinlikle katılıyorum	1	%3,3
Boş ve geçersiz oy		
Toplam	30	%100

Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenlerin mesai dışında okul sorunlarıyla ilgilenmesi iletişimi olumsuz etkilemekte” maddesine 15 öğretmen mesai dışında okul

sorunlarıyla ilgilenmesi iletişimi olumsuz etkilemiyor olarak işaretlemişlerdir. Ankete katılan 30 katılımcının bu konuda görüşleri ikiye ayrılmıştır diyebiliriz.

Tablo 4.2.16'ya göre, Türkiye'de görev yapan öğretmenlerin görüşleri “öğretmenlerin mesai dışında okul sorunlarıyla ilgilenmesinin iletişimi olumsuz etkilediği” konusunda oldukça bölünmüştür. Katılımcıların %56,6'sı (kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum seçenekleri) bu durumun iletişimi olumsuz etkilemediğini belirtirken, %43,3'ü (kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum) olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Bu bulgu, öğretmenlerin mesai dışı sorumluluklara yönelik algılarında farklılıklar olduğunu ve konu hakkında ortak bir görüş birliği olmadığını göstermektedir.

4.2.16. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.21. Kırgızistan'da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler okul dışında özel günlerde sık sık toplanır” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum	19	%63,3
Katılıyorum	7	%10
Kesinlikle katılıyorum	3	%10
Boş ve geçersiz oy	1	%3,3
Toplam	30	%100

Kırgızistan'da adetlerin fazla olması insanların sık sık bir araya gelmesini sağlamakta. Kalıplaşmış gelenek göreneklere göre tüm toylarda herkes meslektaşlarını davet etmek zorunda. Bu durum öğretmenler arasında iletişimi etkilemekte.

Tablo 4.2.17'ye göre, Kırgızistan'da görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%63,3) özel günlerde öğretmenlerin okul dışında sık sık bir araya geldiğini kısmen kabul etmekte, %20'si ise bu görüşe tam olarak katılmaktadır. Kırgız kültüründeki kalıplaşmış gelenek ve görenekler nedeniyle özel günlerde meslektaşların bir araya gelmesi yaygın bir uygulama olup, bu durum öğretmenler arasındaki iletişimi güçlendirmekte ve sosyal bağları kuvvetlendirmektedir.

4.2.17. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.22. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler okul dışında özel günlerde sık sık toplanır” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum	3	%10
Katılmıyorum	1	%3,3
Kısmen katılıyorum	16	%53,3
Katılıyorum	6	%10
Kesinlikle katılıyorum	4	%13,3
Boş ve geçersiz oy	1	%3,3
Toplam	30	%100

Tabloda görüldüğü üzere ankete katılanların çoğunluğu “kısmen katılıyorum” olarak cevaplamıştır. Katılımcıların yüksek oranla “kısmen katılıyorum” olarak cevaplamasının nedenini nitel verilere göre analiz ettiğimizde öğretmenlerin daha çok küçük gruplara bölünerek okul dışında görüşmeler yapıldığı için anket sonuçları bu şekildedir.

Tablo 4.2.18’e göre, Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu (%53,3) “öğretmenlerin okul dışında özel günlerde sık sık toplanması” ifadesine kısmen katıldığını belirtmiştir. Ayrıca, %23,3’ü tamamen katılırken, %13,3’ü katılmadığını ifade etmiştir. Nitel veriler ışığında bu durum, öğretmenlerin genellikle okul dışında küçük gruplar halinde buluşmaları nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Bu durum, anket sonuçlarının “kısmen katılıyorum” şeklinde yoğunlaşmasının temel nedenlerinden biri olarak değerlendirilebilir.

4.2.18. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.23. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenlerin düzenlediği okul dışı buluşmalara okul yönetimi de katılır” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum	1	%10
Kısmen katılıyorum	21	%70
Katılıyorum	3	%30
Kesinlikle katılıyorum		
Boş ve geçersiz oy	5	%16,7
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.19’a göre, Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%70) okul dışı buluşmalara okul yönetiminin kısmen katıldığını belirtmiştir. %30 ise bu tür buluşmalara yönetimin katıldığını ifade etmiştir. Hiçbir katılımcı yönetimin kesinlikle

katılmadığını belirtmemiştir. Bu sonuçlar, okul yönetimi ile öğretmenler arasındaki sosyal etkileşimin belirli düzeyde var olduğunu göstermektedir. Ancak katılımın tam ve yaygın olmadığı, daha çok sınırlı ya da kısmi düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

4.2.19. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.24. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenlerin düzenlediği okul dışı buluşmalara okul yönetimi de katılır” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum	17	%56,7
Katılıyorum	9	%30
Kesinlikle katılıyorum	3	%10
Boş ve geçersiz oy	1	%3,3
Toplam	30	%100

Tabloda görüldüğü üzere Türkiye’de yapılan ankette katılımcıların %56,7 kısmen katılıyorum olarak cevaplamıştır.

Tablo 4.2.20’ye göre, Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu (%56,7) okul dışı buluşmalara okul yönetiminin kısmen katıldığını belirtmiştir. Ayrıca %30’u bu buluşmalara katıldığını, %10’u ise kesinlikle katıldığını ifade etmiştir. Bu bulgular, okul yönetimi ile öğretmenler arasındaki sosyal etkileşimin genellikle olumlu ve destekleyici olduğunu, ancak yönetimin katılımının tam anlamıyla yaygın olmadığını göstermektedir.

4.2.20. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.25. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler özel sebepten dolayı okula gelemediği zaman okul yöneticisini direk arayıp durumu izah edebilir” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum	19	%63,3
Katılıyorum	4	%13,3
Kesinlikle katılıyorum	3	%10
Boş ve geçersiz oy	4	%13,3
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.21'e göre, Kırgızistan'da görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%63,3) özel bir sebepten dolayı okula gelemediklerinde, okul yöneticisini doğrudan arayıp durumu izah etmeye "kısmen katılıyorum" demiştir. Ayrıca %13,3'ü katıldığını, %10'u ise kesinlikle katıldığını belirtmiştir. Bu sonuçlar, öğretmenlerin yöneticilerle doğrudan iletişim kurma konusunda genel olarak olumlu bir tutuma sahip olduğunu, ancak bu durumun tam olarak yaygın ya da kesin bir uygulama olmadığını göstermektedir.

4.2.21. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.26. Türkiye'de görev yapan öğretmenlerin "öğretmenler özel sebepten dolayı okula gelemediği zaman okul yöneticisini direk arayıp durumu izah edebilir" ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum		
Katılıyorum	27	%90
Kesinlikle katılıyorum	2	%6,7
Boş ve geçersiz oy	5	%3,3
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.22'de görüldüğü üzere Türkiye'de çalışan öğretmenler ankette sorunlarını müdürü direk arayıp izah edebileceklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.2.22'ye göre, Türkiye'de görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%90) özel sebeplerle okula gelemediklerinde okul yöneticisini doğrudan arayıp durumu izah edebileceklerini ifade etmiştir. Ayrıca %6,7'si de kesinlikle katıldığını belirtmiştir. Bu sonuçlar, Türkiye'de öğretmenlerin yöneticilerle açık ve doğrudan iletişim kurma konusunda güçlü bir güvene ve yaygın bir uygulamaya sahip olduğunu göstermektedir.

4.2.22. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.27. Kırgızistan'da görev yapan öğretmenlerin "öğretmenlerin ve yöneticilerin bulunduğu bir WhatsApp grubumuz var" ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum		
Katılıyorum		
Kesinlikle katılıyorum	29	%96,7
Boş ve geçersiz oy	1	%3,3
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.23’da görüldüğü üzere, Kırgızistan’da çalışan öğretmenler Türkiye’de çalışan öğretmenler verdiği yanıtı yakın frekansla bu soruyu cevaplamıştır.

Tablo 4.2.23’e göre, Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%96,7) öğretmenlerin ve yöneticilerin bulunduğu bir WhatsApp grubunun var olduğunu belirtmiştir. Bu durum, Kırgızistan’daki okullarda iletişimde teknolojinin etkin kullanıldığını ve öğretmenler ile yöneticiler arasında dijital platformlar aracılığıyla güçlü bir iletişim ağı kurulduğunu göstermektedir. Ayrıca, bu sonuç Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin verdiği yanıtlara da yakın frekansta olup, her iki ülkede de dijital iletişim araçlarının yaygın kullanımının benzer olduğunu ortaya koymaktadır.

4.2.23. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.28. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenlerin ve yöneticilerin bulunduğu bir WhatsApp grubumuz var” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum		
Katılıyorum		
Kesinlikle katılıyorum	30	%100
Boş ve geçersiz oy		
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.24’e göre, Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin tamamı (%100) öğretmenlerin ve yöneticilerin bulunduğu bir WhatsApp grubunun olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç, Türkiye’de öğretmenler ve yöneticiler arasında iletişimin dijital platformlar üzerinden güçlü ve yaygın bir şekilde sağlandığını göstermektedir. Böylece, okul içi iletişim ve koordinasyonun WhatsApp gibi teknolojik araçlarla etkili bir biçimde desteklendiği söylenebilir.

4.2.24. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.29. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “Sadece öğretmenlerin bulunduğu WhatsApp grubumuz var” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum		
Katılıyorum		
Kesinlikle katılıyorum	30	%100
Boş ve geçersiz oy		
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.25’e göre, Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin tamamı (%100) sadece öğretmenlerin bulunduğu bir WhatsApp grubunun olduğunu belirtmiştir. Bu durum, öğretmenler arasında doğrudan ve özel bir iletişim kanalının var olduğunu ve mesleki paylaşımlar ile koordinasyonun bu platform üzerinden yoğun bir şekilde sağlandığını göstermektedir. Böylece, öğretmenlerin iletişim ve iş birliği için dijital araçları etkin kullandıkları söylenebilir.

4.2.25. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.30. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “Sadece öğretmenlerin bulunduğu WhatsApp grubumuz var” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum		
Katılıyorum		
Kesinlikle katılıyorum	30	%100
Boş ve geçersiz oy		
Toplam	30	%100

Türkiye’de çalışan öğretmenler Kırgızistan’da çalışan öğretmenler gibi bu soruyu %100 frekansla WhatsApp grubumuz var olarak cevaplamıştır.

Tablo 4.2.26’ya göre, Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin tamamı (%100) sadece öğretmenlerin bulunduğu bir WhatsApp grubunun olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç, Türkiye’de öğretmenlerin de Kırgızistan’daki meslektaşları gibi dijital platformları aktif şekilde kullanarak iletişim ve iş birliğini desteklediklerini göstermektedir. Böylece, öğretmenler arasında hızlı ve kolay bir bilgi alışverişi ortamı sağlanmaktadır.

4.2.26. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.31. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler ve yöneticiler arasındaki iletişimde kültürel ve sosyal etkenler engel değildir” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum	3	%10
Katılıyorum	17	%56,7
Kesinlikle katılıyorum	7	%23,3
Boş ve geçersiz oy	3	%10
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.27’ye göre, Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%80) öğretmenler ve yöneticiler arasındaki iletişimde kültürel ve sosyal etkenlerin engel oluşturmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %56,7’si katılıyorum, %23,3’ü ise kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir. Bu bulgu, iletişim sürecinde kültürel ve sosyal faktörlerin önemli bir engel teşkil etmediğini ve bu durumun Kırgızistan’daki eğitim ortamında olumlu bir iletişim iklimine işaret ettiğini göstermektedir.

4.2.27. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.32. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler ve yöneticiler arasındaki iletişimde kültürel ve sosyal etkenler engel değildir” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum	21	%70
Katılıyorum	7	%23,3
Kesinlikle katılıyorum		
Boş ve geçersiz oy	2	%6,7
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.28’e göre, Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin büyük bir kısmı (%70) öğretmenler ve yöneticiler arasındaki iletişimde kültürel ve sosyal etkenlerin engel oluşturduğunu kısmen kabul etmektedir. %23,3’ü ise iletişimde bu etkenlerin engel olmadığını belirtmiştir. Bu sonuç, Türkiye’de kültürel ve sosyal faktörlerin iletişim sürecinde zaman zaman zorluklara neden olabileceğini, ancak bunun kesin ve yaygın bir engel olarak görülmediğini göstermektedir.

4.2.28. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.33. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “Öğretmenler arasında yatay iletişimde herhangi bir sorun yoktur” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum	1	%3,3
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum	23	%76,7
Katılıyorum	4	%13,3
Kesinlikle katılıyorum		
Boş ve geçersiz oy	2	%6,7
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.29’de Kırgızistan’da görev yapan öğretmenler “Öğretmenler arasında yatay iletişimde herhangi bir sorun yoktur” sorusuna yüksek oranla (%76,7) “kısmen katılıyorum” olarak cevaplamıştır.

Tablo 4.2.29’da görüldüğü üzere, Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%76,7) öğretmenler arasındaki yatay iletişimde zaman zaman sorunlar yaşandığını ifade ederek “kısmen katılıyorum” seçeneğini tercih etmiştir. Bu durum, genel olarak öğretmenler arasında yatay iletişimde önemli bir problem olmadığını düşündürse de, iletişimde bazı eksikliklerin veya zorlukların zaman zaman yaşandığını göstermektedir.

4.2.29. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.34. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “Öğretmenler arasında yatay iletişimde herhangi bir sorun yoktur” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum	1	%3,3
Katılmıyorum		
Kısmen katılıyorum	19	%63,3
Katılıyorum	7	%23,3
Kesinlikle katılıyorum	1	%10
Boş ve geçersiz oy	2	%6,7
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.30’da görüldüğü üzere, Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu (%63,3) öğretmenler arasındaki yatay iletişimde zaman zaman sorunlar yaşandığını ifade ederek “kısmen katılıyorum” seçeneğini tercih etmiştir. Ayrıca %23,3’ü iletişimde sorun olmadığını belirtirken, %3,3’ü kesinlikle sorun olduğunu düşünmektedir. Bu sonuçlar, genel

olarak öğretmenler arasında yatay iletişimin büyük ölçüde olumlu olduğunu ancak bazı durumlarda iletişim problemlerinin yaşanabileceğini göstermektedir

4.2.30. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.35. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler arasında dikey iletişimde herhangi bir sorun yoktur” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum	4	%13,3
Kısmen katılıyorum	16	%53,3
Katılıyorum	9	%30
Kesinlikle katılıyorum	1	%3,3
Boş ve geçersiz oy		
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.31. Kırgızistan’da görev yapan öğretmenler, “öğretmenler arasında dikey iletişimde herhangi bir sorun yoktur” sorusuna %53,3 (n=16) frekansla kısmen katılıyorum olarak işaretlemiştir.

Tablo 4.2.31’e göre, Kırgızistan’da görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu (%53,3) öğretmenler arasında dikey iletişimde zaman zaman sorunlar yaşandığını ifade ederek “kısmen katılıyorum” seçeneğini tercih etmiştir. Ayrıca %30’u iletişimde sorun olmadığını belirtirken, %13,3’ü iletişimde sorun yaşandığını düşünmektedir. Bu sonuçlar, dikey iletişimde genel olarak olumlu bir tablo çizilse de, bazı zorlukların ve iletişim problemlerinin varlığını göstermektedir.

4.2.31. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.36. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “öğretmenler arasında dikey iletişimde herhangi bir sorun yoktur” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum	1	%3,3
Kısmen katılıyorum	13	%43,3
Katılıyorum	10	%33,3
Kesinlikle katılıyorum	2	%6,3
Boş ve geçersiz oy	4	%13,3
Toplam	30	%100

Tablo 4.2.32'ye göre, Türkiye'de görev yapan öğretmenlerin büyük bir kısmı (%43,3) öğretmenler arasında dikey iletişimde zaman zaman sorunlar yaşandığını belirterek “kısmen katılıyorum” seçeneğini tercih etmiştir. Ayrıca %33,3'ü iletişimde sorun olmadığını belirtirken, %3,3'ü sorun yaşandığını düşünmektedir. Bu bulgular, Türkiye'de de dikey iletişimde genel olarak olumlu bir durum olduğunu, ancak ara sıra iletişim problemlerinin yaşandığını göstermektedir.

4.2.32. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.37. Kırgızistan'da görev yapan öğretmenlerin “okul ortamında öğretmenler fikirlerini serbestçe belirtebilir” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum		
Katılmıyorum	1	%3,3
Kısmen katılıyorum	18	%60
Katılıyorum	7	%23,4
Kesinlikle katılıyorum		
Boş ve geçersiz oy	4	%13,3
Toplam	30	%100

Katılımcıların %60 bu soruya “kısmen katılıyorum” olarak cevaplamıştır. Ancak “kesinlikle katılmıyorum” yanıtı olmamasıyla beraber “katılmıyorum” olarak sadece bir katılımcımız işaretlemiştir.

Tablo 4.2.33 sonuçlarına göre, Kırgızistan'da görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu (%60) okul ortamında fikirlerini serbestçe ifade edebildiklerini “kısmen katılıyorum” seçeneğiyle belirtmiştir. Hiçbir öğretmen “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini işaretlememiş ve sadece %3,3'ü bu konuda olumsuz görüş bildirmiştir. Bu durum, genel olarak öğretmenlerin fikirlerini paylaşma konusunda kısmen olumlu bir ortam olduğunu göstermektedir.

4.2.33. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.38. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin “okul ortamında öğretmenler fikirlerini serbestçe belirtebilir” ilgili veriler.

	N	f
Kesinlikle katılmıyorum	2	%6,3
Katılmıyorum	5	%16,7
Kısmen katılıyorum	9	%30
Katılıyorum	8	%26,7
Kesinlikle katılıyorum	5	%16,7
Boş ve geçersiz oy	1	%13,3
Toplam	30	%100

Türkiye’de çalışan öğretmenlerin bu soru verileri bir birine yakın frekansta olduğunu görebiliyoruz. %30 frekansla (n=9) “kısmen katılıyorum” olarak işaretlenmiştir. Sonraki sırada %26 (n=8) frekansla “katılıyorum” işaretlenmiştir.

Tablo 4.2.34 sonuçlarına göre, Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin görüşleri okul ortamında fikirlerini serbestçe ifade etme konusunda oldukça çeşitlidir. Katılımcıların %30’u “kısmen katılıyorum”, %26,7’si “katılıyorum” ve %16,7’si “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini işaretlemiş, buna karşın %23’ü (kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum) bu konuda olumsuz görüş belirtmiştir. Bu durum, Türkiye’de öğretmenlerin fikirlerini paylaşma konusunda genel olarak olumlu bir tutuma sahip olmakla birlikte, bazı çekincelerin de bulunduğunu göstermektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Sosyal bir varlık olan insan çevresindeki varlıklarla iletişim kurarak gelişir. Her bir bireyin veya grubun kendi düşünceleri vardır ve bu düşünceleri başka bireylerle, gruplarla paylaşma isteği duyar. Bireyin her hangi bir alanda veya kurumda başarılı olabilmesi için iletişim becerilerinin yüksek ve doğru olması gerektiği gibi kurumların da gelişmesi ve işlevinin aksamaması için kurum içi iletişimin sağlıklı olması şart. Son yapılan araştırma sonuçlarına göre insan hayatındaki başarının %85 iletişime dayanmakla beraber iş hayatındaki hataların da %70 kusurlu iletişime dayanmaktadır (Gürdal, 2008: 12). Bir insan grubun işbirliği ve koordinasyonu etkin ve verimli olarak gerçekleştirilmesi için bireyin bireysel iletişim becerileriyle birlikte grup içi iletişimi önemli rol oynamakta. Bu durumda grup içi iletişim etkenleri ve sorunları bireysel ve toplu başarıyı etkiler. Eğitim ise kendi kendine iletişim ile gerçekleştiren ve eğitmen olmanın en temel unsuru iletişim becerisi ve ifade becerisidir. Bu nedenle çalışmamızda öğretmenler ile okul yöneticilerin arasında iletişim sorunlarını ele aldık.

Bu araştırmada Türkiye’de ve Kırgızistan’da okul yöneticileri ile öğretmenler arasındaki iletişim sorunlarını ele aldık. Çalışmamız kapsamında nitel ve nicel analiz sonuçlarını incelmeyen önce görüşme yaptığımız ve anket doldurduğumuz okulları karşılaştıracak olursak, Kırgızistan’da bulunan okulun öğrenci sayısı Türkiye’de bulunan okula göre %62 fazla olmakla beraber öğretmen sayısı Türkiye’de bulunan okulun öğretmen sayısına göre %36 fazla görülmüştür. Böylece Kırgızistan’da bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 17,5, Türkiye’de ise bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 17. Donanım olarak Türkiye’de bulunan okulun derslik sayısı 27 ise Kırgızistan’da bulunan okulun derslik sayısı 30. İki ülkedeki eğitim sistemindeki önemli fark ise Türkiye’de 4+4 eğitim sistemi olması ve görüşme yaptığımız okulun orta okul olarak belirli yaş grubu olan 11-4 yaşındaki öğrencilere eğitim vermesi. Ancak Kırgızistan’ının eğitim sistemi 11 senelik eğitim ve birinci sınıftan 11 sınıfa kadar öğrenciler aynı binada eğitim almakta (2025-2026 eğitim yılında 12 yıllık sisteme geçme planlanmakta). Bu nedenle Kırgızistan’da görüşme yaptığımız okulda tüm branşta öğretmen görmek mümkün olmuştur. Aynı zamanda görüşme yapılan öğretmenlerin bir çoğu tüm sınıflara ders vermektedir (birinci sınıftan on birinci sınıfa kadar).

Çalışmanın Nitel bölümünde katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşme formu verilerek görüşmelere içerik analizi uygulanarak verilen cevaplar temalandırılmıştır. Kırgızistan’da görüşmeye katılan öğretmenlerin cevapları analiz edildiğinde 6 tema altında toplanmıştır. Türkiye’de ise 5 tema altında toplanmıştır. Kırgızistan’da çalışan öğretmenlerin görüşlerini incelediğimizde Türkiye’de çalışan öğretmenlerin görüşlerine farklı olarak “Post Sovyet Ülkelerdeki kamu kurumlarındaki iletişimde uzak mesafeli durma” tema tespit edilmiştir ve bu konuda katılımcıların görüşlerinden yola çıkarak, kurumlar açısından ülke tarihindeki olaylar ve geçirmiş olduğu devrimler kurum içerisindeki iletişim şeklini ve kurallarını çok etkilediğini söyleyebiliriz. Öte yandan Kırgızistan’da çalışan öğretmenlerin Türkiye’de çalışan öğretmenlere göre gelenek ve adetler gereği bir araya daha sık geldiğini söyleyebiliriz. Türkiye’de çalışan öğretmenlerimizin ise görüşmede belirttiği önemli konuların biri resmi düzeyde okul içerisinde yeterli toplantıların olmaması olmuştur. Öğretmenlerin görüşlerine göre branş toplantıları ve zümre toplantıları çok seyrek olmakla beraber toplantı sırasında kendilerini yeterince dinlendiğini ve fikirlerinin alınmadığını söylemiştir. Bu konuda konuşmacılar, okul yöneticileri toplantıda öğretmenlerin fikir ve önerilerini dinlemek için değil alınan kararları açıklamak için toplantıların yapıldığını belirtmiştir. Kırgızistan’da ise öğretmenlerin bu konuda görüşleri toplantıların fazla olması olmuştur. Çünkü Kırgızistan eğitim bakanlığı tarafından resmi olarak her bir branşın kendi branş grubu olmak zorunda ve gruplar kendi arasında her hafta toplantı yapmalı, projeler geliştirmeli, sonrası okulun çapında düzenlenen büyük toplantılarda bazı önerileri sunmalı. Bunun dışında okul yönetimi tarafından yapılan “paytiminutka” dediği tam anlamıyla “beş dakikalık” toplantılar da mevcuttur. Bu toplantılarda güncel konular paylaşılmaktadır. Katılımcıların görüşlerine göre ders yoğunluğu, sık toplantılar ve bu toplantılara ilişkin evrak işleri onları iletişim açısından bazen olumsuz etkiliyor.

Görüşme analizi sonrası iletişimi etkileyen sorunlardan biri “statü farkı” olarak tespit edilmiştir. Özellikle Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre okul yönetimi ile öğretmenler arasında statü farkı olması iletişimi olumsuz etkilemektedir ve bazı durumlarda okul yöneticiler statüyü kullanmaktadır (“Evet hissediyoruz ama seni samimi görmeye başladığı zaman yönetici o farkı kaldırır. İlk başta evet ben senin amirinin der, bakar sende tepkiler daha yumuşak o farkı azaltıyor veya kaldırıyor. TK3”). Kırgızistan’da görev yapan öğretmenler ise okullarda Statü farkının olduğunu ve bunu hissettiklerini, hatta bazı durumlarda okul yöneticilerin öğretmenlerin bazı hataları karşısında ses yükselttiğini belirtmekle beraber bu durumdan şikayetçi değil tam tersine okullarda öğretmenler arasında ve kurumun

işleyişinde disiplin olması için statü farkın olması gerektiğinin kanaatinde oldukları görülmüştür. Öğretmeneler, okulun büyük olması ve öğrenci sayısının yüksek olması yönetim için her konuda iletişim sorunu yaşatabileceğini ön görerek okul yönetimin iletişim konusunda resmi kalmasını gerektiğini belirtmiştir.

Türkiye’de öğretmenlerle yapılan görüşmelerde iki erkek öğretmen okulda iletişim sorunlarının biri olarak “cinsiyet ayrımcılığı” göstermişlerdir. Ancak öğretmenler bu durumunun rahatsız etmediğini ve sosyal kültürel olarak doğru olduğunu belirtmiştir. Türkiye’de yapılan görüşmeler sırasında öğretmenler odasında da bu durum fark edilmiştir. Ancak Kırgızistan’da görüşme yapılan okulda cinsiyet ayrımcılığı veya cinsiyete göre ayrı gruplar fark edilmemiştir ve katılımcıların da görüşleri bu yönde olmuştur.

Çalışmamızın nicel bölümünde ise iki ülkeden 30 öğretene toplamda 60 öğretmene 14 sorudan oluşan beşli Likert ölçekli anket yapılmıştır. Anket sonuçları analizinde iki ülke arasında iletişim konusunda benzer sorunlar tespit edilmekte beraber bir birinden farklı sonuçlar da tespit edilmiştir. Farklılık gösteren sonuçlardan biri “okul ortamında öğretmenler fikirlerini serbestçe belirtir” sorusuna Kırgızistan’da çalışan öğretmenlerin 19 kısmen katılıyorum ve 7 katılıyorum olarak cevaplamıştır. Türkiye’de görev yapan öğretmenler ise aynı soruya “kesinlikle katılmıyorum” 2 katılımcı, “katılmıyorum” 5 katılımcı, “kısmen katılıyorum” 9 katılımcı, “katılıyorum” 8 katılımcı ve “kesinlikle katılmıyorum” olarak 5 katılımcı işaretlemiştir. Aynı soruyu Türkiye’den katılan öğretmenlerin çok farklı cevaplaması bu konuda aynı okulda farklı görüşlerin olduğunu ve bazı öğretmenlerin fikri dinlendiğini bazılarının fikirleri dinlenmediği kanıtı varabiliriz. İki ülkede yapılan ankette farklı sonuçlar alınan soruların biri “öğretmenlerin mesai dışı okul sorunlarıyla ilgilenmesi okul yönetimi ile öğretmenler arasındaki iletişimi olumsuz etkilemekte” sorusuna Türkiye’de çalışan ve ankete katılan 30 öğretmenin 4 “kesinlikle katılmıyorum”, 11 öğretmen “katılmıyorum”, 9 öğretmen “kısmen katılıyorum”, 3 öğretmen “katılıyorum” ve sadece 1 öğretmen “kesinlikle katılıyorum” olarak cevaplamıştır. Aynı soruya Kırgızistan’dan ankete katılan 30 öğretmenden 4’ü “kısmen katılıyorum”, 8 öğretmen “katılıyorum” ve 17 öğretmen “kesinlikle katılıyorum” olarak cevaplamıştır. Bu sonuçlardan çıkarak Kırgızistan’da çalışan öğretmenlerin mesai dışında okul işleriyle ilgilendiğini ve bu öğretmenlerle okul idaresi arasında olan iletişimini olumsuz etkilediğini söyleyebiliriz. Anca bu durumu nitel verileri analiz ederek ve Kırgızistan’da çalışan öğretmenlerle birebir yapılan görüşmelerden istinaden, öğretmenlerin mesai dışı okul sorunlarıyla ilgilenmesi öğretmenlerin sadece okul idaresi ile olan iletişimini olumsuz etkilemekten ziyade öğretmenler arasında da iletişimi olumsuz

etkilediğini de söyleyebiliriz. Çünkü görüşmeye katılan öğretmenler zaten yoğun bir mesaiyi olduğunu ve mesai dışı işler yaptıkları için iletişim kurmak için zaman kalmadığını belirtmişlerdir.

Sonuç okul yönetimi ile öğretmenler arasında iletişim sorunu üzerine iki ülkede yapılan hem nitel hem nicel araştırmamızın sonuçlarının analizine göre genel olarak hem Kırgızistan'da hem Türkiye'de iletişim sorunları aynı olsa da öğretmenlerin bu soruna yaklaşımı farklı olduğunu tespit ettik. Bunun en büyük nedeni sosyal kültürel farklılık, eğitim sistemi, fiziksel donanım olduğunu söyleyebiliriz. Araştırma sırasında yapılan gözlemlerimizden istinaden, Türkiye'de çalışma saatleri Kırgızistan'a göre daha az ve öğretmenlerin dersleri dışında fazla mesai yapmadıkları için daha rahat ve iletişime açık bulduk. Kırgızistan'da çalışan öğretmenlerin ise Türkiye'ye çalışan öğretmenlere göre daha çok resmi iletişim kullandıkları ve kendi aralarında da resmi iletişimin güçlü olduğu tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Araştırma sonucunda ortaya çıkan tüm sorunlar ve beklentiler bağlamında bu çalışma sonucunda aşağıdaki öneriler sunulabilir:

Türkiye'de çalışan öğretmenler ile okul yönetimi arasında iletişimin daha sağlıklı ve verimli olması için resmi gruplaşmanın Milli eğitim seviyesinde geliştirmek. Bu konuda daha çok proje geliştirmek gerektiğinin kantındayız. Çünkü araştırma sırasında Türkiye'de çalışan öğretmenlerin zümre ve branş toplantıları seyrek yapıldığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin fikirlerini ve önerilerini rahat sunabilmeleri için uygun ortama ve organizasyona ihtiyacı vardır. Böylece, öğretmenler arasındaki yatay iletişimin de gelişmesini sağlarız. Türkiye'de çalışan öğretmenlerin iletişim konusunda bir diğer sorunu ise resmi iletişim kanallarının sosyal kültürel açısından pek hoş karşılanmamasıdır. Bu sorunu çözmek için mesleki eğitim ve Milli eğitim bünyesinde iç yazışmalar yaparak resmi iletişim kanallarını açmak önerilir.

Kırgızistan'da çalışan öğretmenler için iletişim sorunlarını azaltmak için öncelikle öğretmenlerin mesai programını azaltmak ve resmi olarak bu konuda çalışmalarını geliştirmek gerekir. Özellikle Kırgızistan'da bulunan okulların öğrenci sayısını 1000 öğrencinin zerinde olmasını engelleme önerilir. Aynı okulda bir tüm sınıfların olması sadece okul açısından ve öğrenci açısından kalabalıktan ziyade öğretmen sayısının fazla olması demektir. Çalışma rastlanan bulgulara göre okulda öğretmenlerin sayısının fazla olması iletişim sorunu

yaratmaktadır. Bu nedenle önerilerimizin arasında Kırgızistan’da 2025-2026 eğitim yılında planlanan 12 senelik eğitim sistemini Türkiye’deki gibi üçe ayırmak ve ilkokul, ortaokul, lise olarak farklı binalarda eğitim vermektir. İletişim açısından eğitim sisteminde bu değişiklik sadece öğretmenler için değil öğrenciler için de daha sağlıklı olacağına inanıyoruz. Yapılan görüşmelere göre artan nüfus ve iç göç nedeniyle Kırgızistan’ının köylerinde bulunan okullar dahil öğrenci sayısı çok yüksektir ve şehirlerde okullar üç vardiya ile eğitim vermekte. Bu durum gün içerisinde büyük sirkülasyona ve fiziki olarak okul binaların bu yükü kaldıramadığı ortada. Araştırma sonucu önerilerimizin içerisinde Kırgızistan’da bulunan okulların öğrenci kapasitesine göre yeniden yenilenmesi veya yeni okulların açılması önerilmekte.

KAYNAKÇA

- Aydın, M. (2014). *Çağdaş eğitim denetimi* (6 baskı). Gazi Kitabevi.
- Baldyreva, N. V. (2018). Rol znachenya vnutrennih komunikatsiy v usloviyah sovremennogo biznesa. *Eurasian Scientific Journal*, 1(10). Erişim adresi <https://esj.today/PDF/53ECVN118.pdf>
- Balyer, A. (2017). *Eğitim yönetiminde yeni yaklaşımlar*. Anı Yayıncılık.
- Bovée, C. L. and Thill, J. V. (2010). *Business communication today*, (Tenth Edition). Pearson Education.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Yayıncılık.
- Bykov, A. Y. (2006). *Chto takoe komunikatsiya*. İzvestiya UrGU. No. 40. Erişim adresi <https://elar.urfu.ru/>
- Cohen, L., Mannion, L. and Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Creswell J. W. & Plano Clark V. L. (2018) *Designing and conducting mixed methods research*. Third Edition. Sage Publications, Inc.
- Creswell, J. W. (2012). *Eğitim araştırmaları*. (Çev. Ekşi, E). Edam Yayıncılık.
- Çağlar, Ç., Yaşaroğlu, F., Maya, İ., Önder, M., Gündüz, Y., Fırat, Ş., Karataş, S., Gümüş, E., Gümüş, S. (2010). *Türk eğitim sistemi ve yönetimi*. Lisans Yayıncılık.
- Çamdereli, M. (2008). *İletişime giriş*. Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Dalya, V. İ. (1994). *Tolkovy slovar jivogo velikoruskogo yazyka*. (Cilt. 2, ss. 149). T-vo M. O. Volf.
- Durkheim, D. E. (1991). *De la division du travail social*. (L. B. Govman, Çev.). Nauka. (Orijinal eserin yayın tarihi 1911).
- Fiske, J. (2003). *İletişim çalışmalarına giriş*. (Çev. S. İrvan). Bilim ve Sanat yayınları. (Eserin orijinali 1990'da yayımlandı).
- Gökçe, O. (2006). *İletişim bilimi. İnsanlar ilişkilerinin anatomisi*. (1. baskı). Siyasal Kitabevi.
- Greenberg, G. ve Baron, A. R. (1997). *Behavior in organizations*, Prentice Hall.
- Guba, E. G. (1981). Criteria for assessing the trustworthiness of naturalistic inquiries. *Educational Communication and Technology Journal*, 29, 75-92.
- Gunbayı, İ., & Sorm, S. (2018). Social paradigms in guiding social research design: The functional, interpretive, radical humanist and radical structural paradigms.

International Journal on New Trends in Education and Their Implications, 9(2), 57-76.

- Gunbayi I. (2019). Developing a qualitative research manuscript based on systematic curriculum and instructional development. *European Journal of Social Sciences Studies*, 3(3), 124-153.
- Gunbayi, I. (2020a). Systematic curriculum and instructional development for mixed methods research: SCID-MMR. *Journal of Mixed Methods Studies*, Issue 1, 1-27.
- Gunbayi, I. (2020b). Knowledge-constitutive interests and social paradigms in guiding mixed methods research (MMR). *Journal of Mixed Methods Studies*, 1, 44-56.
- Gunbayi, I. (2024). Rigor in qualitative research. *Journal of Action Qualitative & Mixed Methods Research*, 3(2), 1–7. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13256320>
- Güngör, N. (2011). *İletişim. Kuramlar ve yaklaşımlar*. (1. baskı). Siyasal Kitabevi.
- Karakütük, K. (2020). *Eğitim planlaması* (4. baskı). Pegem Akademi.
- Landis, J. R. & Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33, 159-174.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- Oskay, Ü. (1992). *İletişimin ABC'si*. (1. baskı). Simavi Yayınları.
- Peters, J. D. (1999), *Speaking into the air: a history of the idea of communication*, The University of Chicago.
- Sorm, S. (2019). *Kamboçya ilkokullarında öğretimin ve öğrenme kalitesinin geliştirilmesinde okul yöneticisinin pedagojik liderlik uygulamaları* (Doktora tezi). Erişim adresi: Ulusal Tez merkezi-Türkiye

EKLER

Ek-1 Nitel Veri Toplama Aracı

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

Sayın öğretmenim,

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Doktora öğrencisiyim (öğrenci numarası: 20195402005). Bu araştırma Okul Yöneticileri ile Öğretmenler Arasındaki İletişim Sorunlara İlişkin Öğretmenlerin görüşlerini belirleme amacını taşımaktadır. Araştırmadan elde edilecek sonuçlar Türkiye’de ve Kırgızistan’da okul yöneticileri ile öğretmenler arasındaki iletişim sorunları koymakla beraber eğitim sistemindeki eksikleri tespit etmeye yardımcı olacaktır.

Bu görüşmeden elde edilen bilgiler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağından mülakat sorularının cevaplandırılmasına göstereceğiniz ilgi ve samimiyet bu araştırmanın geçerlilik ve güvenilirlik düzeyini yükseltecektir.

Görüşmeye geçmeden önce şunu belirtmek isterim: Bu görüşmeden elde edilecek söyleyişler gizlidir ve araştırmanın amacı dışında hiçbir amaçla başka bir çalışmada kullanılmayacaktır. Görüşme cevapları içtenlikle cevaplamanız için bu araştırmada isimleriz yer almayacak kod ismi veya rumuz kullanılarak tarafınca şifrelenecektir.

Görüşmeden elde edilecek verilerin daha iyi analiz edilebilmesi ve zaman kazanmak için müsaadenizle ses kayıt cihazı kullanmak istiyorum. Görüşme sonunda istemediğiniz bölümleri çıkartabilirim veya bu görüşmenin bir kopyasını size verebilirim.

Görüşmemiz ortalama 25 dakika süreceğini tahmin etmekle birlikte bu sürenin içeriğin zenginliğine bağlı olarak artabileceğini tahmin ediyorum. Müsaadenizle görüşmeye geçmek istiyorum.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Zhyldyz AKUNOVA

Kişisel Bilgiler:

1. Deneyim
2. Branş

Yarı Yapılandırılmış Sorular

1. Yönetici ve öğretmenler sorunlarını karşılıklı olarak paylaşırlar mı? Niçin?
2. Yönetici ve Öğretmen ilişkilerine statü farklılıklarını yansıtıyor mu?
3. Yöneticiler ve Öğretmenler kendilerini iletişim yönünden nasıl tanımlamakta?
4. Öğretmenler arasında gruplaşma var mı ve bu durum iletişiminize olumlu ya da olumsuz yansıyor mu?
5. Yönetici ve öğretmenler arasında formal (resmi) iletişim kanallarının açık mıdır?
6. Yönetici ve öğretmenler arasında informal (resmi olmayan) iletişim kanallarının açık mıdır?
7. Öğretmenler arasında yatay iletişimin doğru, tam ve serbestçe yapılmakta mıdır?
8. Örgütte yönetici ve öğretmen arasındaki dikey iletişimin sağlıklı işlemekte midir?
9. Öğretmenlerin okul sürecine fikir ve önerileri ile katılmakta mıdır?

EK-2 Katılımcı İzni Formu

Bu formdaki imzam Zhyldyz AKUNOVA tarafından yürütülen “Okul Yöneticileri ile Öğretmenler Arasındaki İletişim Sorunları: Karma Desen” adlı projeye katılmayı kabul ettiğimi gösterir. Bu araştırmadaki katılımım bireysel ve odak grup görüşme, gözlem ve iki bölümden oluşan anket içerecektir. Ayrıca bu araştırmaya katılmakla aşağıda belirtilenleri anladığımı da beyan ederim

1. Ben araştırma için bir gönüllüyüm ve istediğim zaman bu araştırmadan çekilebilirim.
2. Araştırmada fiziksel ve psikolojik bir zarar içeren hiçbir risk yoktur.
3. Araştırmada vereceğim bilgiler gizli olacaktır ve bütün veriler araştırmacı tarafından toplanıp analiz edilecek ve Akdeniz Üniversitesi’nde 7 yıl saklandıktan sonra imha edilecektir.
4. Araştırma bittikten sonra istediğim takdirde araştırmanın bir özetini alabileceğim.
5. Araştırmada vereceğim bilgilere dayalı sonuçların bilimsel ortamlarda tartışılmasına ve yayınlanmasına izin veriyorum.

Ben,..... (İsim) görüşme ve gözleme katılmayı kabul ederim.

EK-3 Nicel Veri Toplama Aracı

Türkiye’de ve Kırgızistan’da Okul Yöneticileri ile Öğretmenler Arasında İletişim Sorunlarına İlişkin Katılımcı Anketi

İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Yönetici ve öğretmenler sorunlarını karşılıklı olarak paylaşırlar					
Okul yönetici ve öğretmen ilişkisinde statü farkı yoktur					
Öğretmenler arasında gruplaşmalar yoktur					
Okulda öğretmen sayısı yüksek olması iletişim sorunu yaratmıyor					
Öğretmenlerin mesai dışı okul sorunlarıyla ilgilenmesi okul yönetimi ile öğretmenler arasındaki iletişimi olumsuz etkilemekte					
Öğretmenler olarak okul dışında özel günlerde sık sık toplanırız.					
Öğretmenler olarak okul dışında düzenlenen buluşmalara okul yönetimi de katılır					
Öğretmenler özel sebepten dolayı okula gelemediği zaman okul yöneticisini direk arayıp durumu izah edebilir					
Öğretmenlerin ve yöneticilerin bulunduğu bir WhatsApp grubumuz var					
Sadece öğretmenlerin bulunduğu bir WhatsApp grubumuz var					
Öğretmenler ve Yöneticiler arasındaki iletişimde kültürel ve sosyal etkenler engel değildir.					
Öğretmenler arasında yatay iletişimde herhangi bir sorun yoktur.					
Öğretmenler arasında dikey iletişimde herhangi bir sorun yoktur.					
Okul ortamında öğretmenler fikirlerini serbestçe belirtebilir					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Zhyldyz AKUNOVA

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi. Edebiyat Fakültesi.
Mütercim Tercümanlık Rusça Türkçe Programı.

Yüksek Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi. Eğitim fakültesi. Eğitim Yönetimi ve
Denetimi

Bildiği Yabancı Diller : Kırgızca, Rusça, İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri : Karataş, S., B., ve Ünver, A. (2016) Ortaöğretim Öğrencilerinin
Okullarda Yürütülen Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin
Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Journal of Research in Education
and Teaching, Kasım, Cilt: 5 Sayı: 4 Makale No: 40 İSSN: 2146-
9199

Zhyldyz, A. & Karataş, S. (2024). Eğitimde Göç Politikaları,
Göçmen, Sığınmacı Ve Mülteci Sorunları: Afgan Göçmenler Örneği.
VI. International Conference On Global Practice Of
Multidisciplinary Scientific Studies. April 09-16, 2024 / Lisbon,
Portugal

Zhyldyz, A. & Karataş, S. (2025). Education problems faced by
parents of international students in Turkey. Journal Action
Qualitative & Mixed Methods Research, Volume 4, (Issue 1), 25-32
[Online] www.jaqmeronline.com DOI:10.5281/zenodo.15025301

İNTİHAL RAPORU

Türkiye’de ve Kırgızistan’da Okul Yöneticileri ile Öğretmenler Arasında İletişim Sorunları: Karma Desen

ORJİNALLİK RAPORU

% 18	% 17	% 9	% 9
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	dspace.akdeniz.edu.tr İnternet Kaynağı	%4
2	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	%2
3	dspace.trakya.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	%2
4	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	%1
5	Submitted to Akdeniz University Öğrenci Ödevi	%1
6	acikerisim.ticaret.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
7	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	%1
8	Submitted to Beykent Üniversitesi Öğrenci Ödevi	%1
9	abis-files.marmara.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
10	dspace.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Zhyldyz AKUNOVA